

I. poročilo

o

Slovenski trgovski šoli v Ljubljani

s pravico javnosti vsled razpisa c. kr. ministrstva za bogočastje
in nauk z dne 20. avgusta 1911, št. 28.837.

Sestavil B. Remec.

V Ljubljani, 1912.

Založil Kuratorij Slovenske trgovske šole v Ljubljani.
Natisnila Katoliška tiskarna.

I. poročilo

o

Slovenski trgovski šoli

v Ljubljani

s **pravico javnosti** vsled razpisa c. kr. ministrstva za bogočastje
in nauk z dne 20. avgusta 1911, št. 28.837.

Sestavil B. Remec.

Vsebina:

Ustanovitev.

Organizacijski statut.

Kuratorij.

Učni načrt dvorazredne trgovske šole.

Ugodnosti šole.

Poročilo o šoli za leto 1911/12.

Organizacijske določbe za Zadržno šolo.

Učni načrt Zadržne šole.

Poročilo o Zadržni šoli od leta 1908/09 do 1911/12.

V Ljubljani 1912.

Založil kuratorij Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

Natisnila Katoliška tiskarna.

I. Ustanovitev Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

Gospodarski razvoj deželâ na avstrijskem jugu koncem preteklega stoletja je vplival v veliki meri tudi na naše domače šolstvo. Gospodarska potreba je namreč nanesla, da so nastajale vsepovsodi prej zanemarjane strokovne šole namesto humanističnih gimnazijev.

Še pred dobrimi 50 leti je obstojala industrija v naših krajih večinoma le iz domače obrti, ki pa seveda ni imela svetovnega trga v velikem slogu. Da bi si tega pridobila, ni bilo danih predpogojev: prometnih pripomočkov in na veliko zasnovane kupčije. Ni bilo ne cesta, ne železnic, zato se je trgovina vršila le iz mesta v mesto, kmet je ostal pri strani. Blago se je prevažalo počasi in navadno tako drago da se je moral tuji uvoz omejiti le na najdragocenejše predmete, domači pridelki in izdelki pa iz istega vzroka niso imeli nobene cene. Potrebe, ki so jih imele široke mase ljudstva, so se omejevale na produkte lastne zemlje in lastnih rok: razen soli in tobaka niso kupovali skoro ničesar.

Skoraj mahoma se je pa to izpremenilo, ko je postal kmet leta 1848. svoboden in so kmalu zatem stekle prve železnice po naših krajih. Z železnicami so prišle dovozne ceste in življenje je postalo drugačno. Vsled prometnih olajšav je zadobil princip delitve dela svojo veljavo. Kmet, ki si je prej vse potrebno sam izgotavljal, se je sedaj omejil le na poljedelstvo in živinorejo, vse druge potrebščine je pričel kupovati na trgu in obrtnik je sedaj prodajal izdelke daleč na okrog svojega bivališča. Nastale so tu in tam ter deloma iz preproste domače obrti tovarne. Tudi kmet sčasoma svojih sirovih pridelkov, žita in živine, ni več sam porabljal, ampak jih je povečini prodajal, da je nato kupoval tovarniške izdelke: moko, usnje, obleko i. dr.

Blago se torej vsled novodobnih gospodarskih in prometnih naprav navadno drugje proizvaja in drugje porablja. Mnogokrat konsument in producent nista le krajevno, ampak tudi časovno ločena. Treba je zato posredovalca — trgovca, ki blago prevaža in hrani za čas potrebe. Zato se je vzporedno z gospodarskim razvojem krepil in množil stan trgovcev, ki je v tem zmislu neobhodno potreben za pravilno in racionalno izmenjavo blaga.

Z gospodarskim blagostanjem naših dežela so seveda rastle potrebe ljudstva, ki se je poprej zadovoljilo z golim življenjem, sedaj pa zahtevalo tudi zase udobnosti življenja. Tovarne v mestih in blagostanje na kmetih je rodilo že marsikako kupčijo in trgovino. Saj v vsaki hribovski

vasi dobiš kramarja, ki prodaja od soli in tobaka vse do bonbonov in igrač. Tako je dobila trgovina, ki se je prej osredotočevala le na mesta, svoje odtoke na deželo. Nastali so mali trgovci na kmetih, srednji trgovci v mestih in veliki trgovci na križiščih železnih in vodnih cest. Poprej po številu le majhni trgovski stan, nudi sedaj kruha stoterim in stoterim.

Spočetka so bili zlasti mali in srednji trgovci ali popolnoma neuki, ali pa izučeni le v domači praksi. Trgovsko znanje, ki so si ga na ta način pridobili, je sicer pri posebno nadarjenih zadostovalo, vendar pa ni dajalo širokega obzorja, ki je potrebno za kalkulacijo na podlagi poročil s širokega svetovnega trga. Posledica je bila, da so se ravno najbolj dobičkanosne kupčije (n. pr. z lesom in s poljskimi pridelki) lotili z uspehom le nedomačini. Prodrla je zato misel, da trgovcu ne zadostuje le praktična izobrazba, ampak da mu je za podlago potreba tudi teoretične strokovne šole.

Mladina, ki je do zadnjih časov obiskovala le gimnazije, je začela v večjem številu pohajati strokovne šole, ker je spoznala, da se tudi tem potom pride do kruha in premoženja. Potreba trgovske izobrazbe na eni in naval mladine na šole sploh na drugi strani sta dala povod za ustanavljanje trgovskih šol.

Tako je nastala tudi Slovenska trgovska šola v Ljubljani.

Že leta 1901. je Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v seji dne 12. januarja sklenila ustanoviti višjo trgovsko šolo, ki naj bi imela značaj srednje šole. Obrnila se je na razne javne zastope, da prispevajo k stroškom šole, sama pa je odmenila zanjo poseben zaklad v znesku 40.000 K. Šola naj bi bila trirazredna, eventuelno s posebnim pripravljalnim razredom, učni jezik pa naj bi bil slovenski in nemški. Namen te takozvane trgovske akademije naj bi bil v prvi vrsti povzdigniti veletrgovino in veleobrt. Stvar je potem prišla na razpravo tudi v kranjskem deželnem zboru, ki je ustanovitvi soglasno pritrtil ter določil, da bi bil pripravljen prispevati z letnim zneskom do 10.000 K. Vsi stroški za vzdrževanje te šole bi pa znašali po mnenju takratnega poročevalca v deželnem zboru približno 50.000 K na leto. Glede organizacije šole so se potem vršili dogovori s Trgovsko in obrtniško zbornico, toda uspeha ni bilo, ker kranjski deželni zbor vsled posebnih političnih razmer ni prišel več do dela. Zato je zadeva počivala do leta 1908, ko je vprašanje znovega prišlo v razpravo v kranjski deželni zbornici.

Zamuda pa je skoraj pomenila srečo za razvoj našega trgovskega šolstva.

Nastala naj bi bila namreč s trgovsko akademijo šola, ki bi šele po dolgih letih obstoja mogla odsloviti prve svoje absolvente. Ti bi potem polnili razne državne in deželne urade, ker bi vsled svojih visokih plačilnih zahtev le malokateri prišel v službo pri trgovcu. Le

ta ali oni veleindustrijec ali kaka banka bi si oskrbela slovenskega trgovskega akademika, vsekako pa bi bilo število teh srečnežev prav pičlo. V takratnih razmerah in — lahko rečemo — tudi še v doglednem času naprej bi bila taka šola zgrešila svoj namen: pomagati trgovskemu stanu. Kajti korist od te šole bi imeli le veletržci, mali trgovec, ki največ trpi vsled nedostajanja tudi teoretično izobraženega naraščaja, bi pa tukaj izšel praznih rok.

Sicer bi pa bilo tudi neprevidno hišo zidati pri strehi. Za trgovsko akademijo ni bilo in še danes ni ne učiteljev in ne učil. Vse učitelje, za trgovske vede in za moderne jezike bi bilo treba šele vzgojiti, kar bi trajalo še leta in leta. Tudi bi potem še, ko bi bilo usposobljeno učiteljstvo na razpolago, manjkalo nazornih učil in učnih knjig, ki bi brez njih nobena šola ne mogla uspešno vršiti pouka. Knjige bi bilo treba šele pisati in gotovo je, da bi jih mnogokrat pisali gospodje, ki so šole izza časa svojih mladih let videli le od zunaj. Za spisovanje učnih knjig je pa treba — in to bo potrdil gotovo vsak šolnik — ne samo znanstveno strokovne naobrazbe, ampak tudi obilice šolsko praktičnega znanja. S površno pisanimi učnimi knjigami bi pa slovensko slovstvo gotovo ničesar ne pridobilo.

Trgovska akademija bi stavila tudi višje zahteve na predizobrazbo učencev in na materijelno moč njih staršev. Zato bi bila le malokaterim lahko dostopna. Trgovska izobrazba mora postati last vsega ljudstva, ker se bo le takrat splošno dvignilo blagostanje in se bodo tudi kupčije le v tem slučaju lahko vršile v splošno korist naših krajev. Trgovska šola mora biti zato lahko dostopna in njen cilj lahko dosegljiv. Mase strokovno izobraženega trgovstva bodo potem množile tudi premoženje veletrgovca in tovarnarja.

Trgovska akademija bi vzgajala le za ozki krog, za široke sloje je bila nujno potrebna drugačna šola.

Dr. Krek je torej stavil v seji kranjskega deželnega zbora dne 28. marca 1908 sledeči nujni predlog:

1. Ustanovi se v Ljubljani dvorazredna slovenska trgovska šola s pripravljalnimi, oziroma specialnimi tečajji.

2. Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju stavi tozadevne predloge in sploh stori vse pripravljalne korake, osobito tudi radi državne subvencije v to svrhu, da se ta trgovska šola otvori, kakor hitro mogoče.

3. Za omenjene priprave se dovoli deželnemu odboru 6000 K iz deželnih sredstev.

Naj tu priobčimo del njegovega govora, ki je z njim utemeljeval svoj predlog.

„Ta (sc. dvorazredna trgovska) šola je jako gibčna zaradi tega, ker nima nobenih težav glede na sprejem, ampak se zahteva od do-

tičnih mladeničev samo znanje, kolikor ga daje pripravljalni tečaj, oziroma, če tega znanja nimajo, se v kolikor ga nimajo, lahko izpopolni v pripravljalnem tečaju. Je pa tudi zato gibljiva, ker se združijo v šolo lahko po bistvu vsakovrstni specialni kurzi. Taki specialni kurzi, vpejani pri raznih takih šolah, so n. pr. enoletni kurzi za dekleta. Gotovo je vprašanje važno, kako podati s primerno izobrazbo našim dekletom sposobnost, da si morejo same služiti kesneje svoj kruh, ali pa tudi kot soproge pomagati svojim možem. Jasno je, da je v tem oziru trgovska izobrazba jako velike važnosti.

Potem imamo lahko še druge vrste kurze. Za srednješolce, ki bi se hoteli posvetiti trgovskemu poklicu, se lahko ustanovi enoletni kurz, pri katerem bi se lahko naučili vsega, kar je potrebno za človeka, ki hoče vstopiti v trgovsko prakso. Potem se lahko ustanove kurzi za že praktične trgovce same, kurzi o bančnih poslih, kurzi o združništvu in kurzi glede na prometno politiko in prometne stvari. To je vse združljivo s to dvorazredno trgovsko šolo. Po moji sodbi bode, ako bo šola dobila dobro vodstvo, ker od tega je nazadnje vse odvisno, in skrben kuratorij, mogoče, za vse te potrebe v naši deželi v tej šoli preskrbeti. Jaz bi omenil samo eno posebno stvar, ki je zlasti za našo deželo občutno potrebna, ki je sicer neki novum, ampak je na drugem mestu našla jako topel odziv pri vseh interesiranih krogih, namreč naj bi se pri tej dvorazredni trgovski šoli tudi ustanovili kurzi za združništvo.

Diference, katere se pri razpravljanih o trgovskem šolstvu pojavljajo, ali bodi trgovska šola akademija, ali bodi trgovska šola samo taka šola kot jo mi mislimo, to je dvorazredna trgovska šola, te difference so po mojih mislih postranskega pomena. Mi ne smemo prezreti, da sta obe šoli, akademija in dvorazredna trgovska šola, v eni vrsti vsled tega, ker obe šoli nameravata vzgajati praktične trgovce, nimata pa namena, vzgajati oseb, ki bi pohajale potem v kako višjo šolo. Ne gre se za srednje šole, ampak za strokovne šole, ki imajo namen, dati gojencu toliko vzgoje, da more po dovršeni šoli vstopiti v prakso. In vsled tega se sme vprašanje, ali naj se ustanovi višja trgovska šola ali dvorazredna trgovska šola, meriti samo po potrebi v življenju. Praksa, ki zahteva višje izobrazbe, bo zahtevala v akademiji vzgojenih moči, praksa, ki ne potrebuje višje izobrazbe, bo nasičena z osebami, izobraženimi v dvorazredni trgovski šoli. Vprašanje torej, kaj naj ustanovimo, to vprašanje mora ostati odprto. Mi moramo ustanoviti vse, kar potrebujemo, toda gotovo je, da danes v prvi vrsti potrebujemo praktične trgovce, ne izobražene za velike tvrdke, katerih nimamo, ampak za to trgovstvo, kar ga imamo sedaj v naši domovini. Zato po mojih mislih vprašanje akademije, trgovske višje šole, ne sme stopiti z dnevnega reda. Stoji v razpravi. Dejanska potreba pa nas mora potem pri-

siliti do tega, da, kadarkoli bomo videli, da je taka šola za našo trgovino potrebna, jo tudi ustanovimo. Ene stvari pa se moramo varovati, in k tej bi nas prevelika gorečnost mogla zapeljati, ne ustanavljajmo šol, v katerih bi za svoj denar imeli vzgajati osebe, ki bi si potem v tujini morale iskati kruha.

To ni res, da bi bil kmet samo producent. On je tudi konsument, in industrija potrebuje kmeta ravnotako za svoje izdelke, kakor mesto kmeta. Le pomisli naj se, kako danes stoje stvari na kmetih, koliko izdatkov gre za industrijske izdelke. Ker pa je kmet mnogokrat veliko bolj konsument kot producent, je treba v tem oziru napraviti na vsak način večjo jasnost, za jasnost nam je pa treba predvsem izobrazbe in ravno v tej stvari, ki je danes v razpravi, manjka pri nas izobrazbe. Trgovska izobrazba po mojem prepričanju ne sme biti samo stvar zasebnikov, ampak mora postati last najširšim slojem. Mi ravno preziramo pri legislativi in drugem vzgojnem delu to dejstvo, da je tudi kmet trgovec, da je tudi obrtnik trgovec, da mora biti vsak gospodar trgovsko izobražen. Osnovni pojmi knjigovodstva, geografije, svetovnega prometa, v kolikor se tiče pogojev, po katerih se promet vrši, n. pr. železnic itd., so stvari, ki bi morale biti last vsakega, ki vstopi v življenje. Brez tega znanja je človek nesposoben se samostojno gibati in nesposoben vstopiti v javno življenje, da bi mogel potrebe svojega stanu politično razumevati. Jaz odkrito povem, da sem jaz za politični vpliv, da ga vsak sloj skuša doseči na svojo plat. To je prav, to je popolnoma pravilno, toda kakor so danes razmere, in po svojih izkušnjah smem reči, v deželnem in državnem zboru, moram videti, da ravno tega umevanja, v kakšni zvezi je stanovska potreba s politiko, tega razumevanja manjka. To pa zato, ker manjka trgovske izobrazbe, kakor sem jo prej omenil. Naj stoji kdo na kakršnemkoli stališču, ali na stališču socialca, ki teži po tem, da bi se trgovstvo kolikor mogoče razvijalo v družbah, v društvih, ali na stališču individualista, individualnega gospodarstva: izobrazbe je predvsem treba. To je gotovo. Kako se bodo stvari razvijale, bomo videli, ampak izobrazba je predvsem potrebna.

In še nekaj. Tudi način, kako hočemo podpirati in pospeševati produkcijo, tehniko, je popolnoma napačen. Po izkušnjah, kakor nam ih podaje veda, zgodovina gospodarskega razvoja raznih držav, po izkušnjah, katere imamo priliko sami registrirati v naši ožji domovini, po teh izkušnjah moramo reči, da se produkcijska tehnika ne da izboljšati temeljito, ako se prej ne dobi trgovske izobrazbe in trgovskega dela. Mi smo tako delali: Učimo kmeta, kako naj zemljo izboljšuje, kako naj svojo živinorejo izboljšuje itd. Nismo pa mislili, da bomo kmeta za to pridobili šele potem, ko se mu pokaže, da če se bo lotil tega in tega, da bo potem tudi dražje prodajal. To je pot, katero nam

mora odpreti ravno trgovina. Trgovina je tisti ključ, po katerem šele se v splošnosti ljudske mase pridobi za gospodarski napredek."

Ob glasovanju je bil zgoraj navedeni predlog soglasno sprejet.

V zmislu tega sklepa se je deželni odbor takoj obrnil na c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk, na trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani in na magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane s prošnjo, da prispevajo k ustanovitvi in vzdrževanju šole. Ministrstvo in oba zastopa sta se povoljno odzvala in deželni odbor je potem poveril s sklepom z dne 20. julija 1908, št. 8526, nadaljnje priprave za organizacijo in otvoritev šole sedanjemu vodji. Te priprave so tekom par mesecev toliko dozorele, da sta se potem otvorila pripravljalni razred trgovske šole in specialni zimski združni tečaj že sredi novembra 1908.

Po sklepu deželnega zbora je bilo namreč kolikor mogoče prej oživotvoriti poleg običajne dvorazredne trgovske šole tudi tečaj za izobrazbo združnih funkcionarjev. Izdelal se je zato v soglasju s poljedelskim ministrstvom in z interesiranimi združnimi in kmetijskimi korporacijami učni načrt ter organizacijski statut, ki pa sta oba še provizorična, ker potrebujeta odobritve naučnega ministrstva, katero hoče dati časa za njihovo preizkušnjo v praktični porabi. Ta vsako leto se ponavljajoči tečaj nazivljemo Zadržna šola, ker ima popolni značaj polletne šole, kakor je to razvidno iz učnega načrta.

S pripravljalnim razredom in z Zadržno šolo je bil položen temelj Slovenski trgovski šoli v Ljubljani; leta 1909. se je potem popolnila s I. in leta 1910. z II. trgovskim letnikom tako, da so prvi absolventje zapustili leta 1911. ter so se dosedaj z uspehom završili že štiri tečaji Zadržne šole. V tem času je bilo mogoče popolnoma urediti organizacijski statut in učni načrt za trgovsko šolo, pripraviti je bilo mogoče učne knjige ali vsaj, ko začasno nadomestilo, rokopise in pridobiti je bilo mogoče učiteljev, ki so se posvetili z veseljem in požrtvovalnostjo novemu zavodu.

C. kr. ministrstvo za bogočastje in uk je podelilo z razpisom z dne 20. avgusta 1911, št. 28.837, zavodu potem, ko se je bila šola popolnila z vsemi razredi in jo je centralni nadzornik za trgovsko šolstvo, dvorni svetnik E. Gelcich, večkrat in temeljito nadzoroval, pravico javnosti.

S tem je bila ustanovitev završena, šola pa je postala pridobitev na polju slovenskega šolstva.

II. Organizacijski štatut za Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani.

(Sklenjen v XX. seji kranjskega deželnega zbora dne 25. januarja 1910 in odobren od c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z razpisom z dne 27. novembra 1910, št. 13.973.)

1. Naloga, značaj in učni jezik zavoda.

§ 1. Slovenska trgovska šola v Ljubljani si stavi nalogo, podati mladeničem, ki se nameravajo posvetiti trgovskemu stanu ali drugim sličnim poklicem, dosegljivo množino splošne izobrazbe, zlasti pa jih izučiti v trgovski stroki ter tako pripomoči, da se povzdigne pridobitna zmožnost trgovcev, trgovskih sotrudnikov in uradnikov raznih trgovskih podjetij.

§ 2. Učni jezik je slovenski; vendar sme kuratorij zavoda s privoljenjem c. kr. ministrstva za bogočastje in uk določati, če in kateri predmeti naj se poučujejo v kakem drugem jeziku.

2. Ustanovitev in vzdrževanje zavoda.

§ 3. Zavod ustanovi kot zastopnik kronovine Kranjske deželni odbor kranjski ter ga v imenu dežele vzdržuje. Zlasti je njegova dolžnost, da za zavod poskrbi učne prostore, da skrbi za njih kurjavo, razsvetljava, snaženje in vzdrževanje, da nabavi potrebno opravo, plača ravnatelja in vse učiteljsko osebje, kakor tudi potrebne sluge. Sploh ima kronovina Kranjska trpeti vse stroške, ki so zvezani z vzdrževanjem zavoda, v kolikor niso kriti od drugod.

K vzdrževanju prispevajo :

1. S podporami: c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk, mestna občina ljubljanska in trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v Ljubljani.

2. Posamezni dobrotniki z ustanovami, volili in darovi.

3. Učenci sami z vstopnino, učnim prispevkom in šolnino.

Vsi vzdrževalni prispevki tvorijo poseben fond zavoda, v katerega se stekajo.

3. Nadzorstvo in vodstvo zavoda.

§ 4. Vrhovno nadzorstvo zavoda izvršuje c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk po svojih strokovnih organih.

V administrativnem oziru tvori inštanco c. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani. Vse vloge, namenjene c. kr. ministrstvu za bogo-

častje in uk, se morajo redoma vlagati samo pri tej deželni politični oblasti; vendar se smejo v posebnih, nujnih slučajih vlagati tudi naravnost pri ministristvu. Istočasno se pa mora doposlati tudi deželni vladi prepis pri ministristvu vložene vloge.

§ 5. Osnuje se poseben kuratorij, ki vodi zavod v administrativnih in denarnih stvareh; pospeševati ima koristi zavoda in neposredno nadzorovati zavodovo delovanje.

Kuratorij ima svoj sedež v Ljubljani.

Predsednik mu je vsakokratni deželni glavar kronovine Kranjske, ki pa sme mesto sebe imenovati namestnika izmed deželnih odbornikov.

Ostali člani kuratorija so:

1. Zastopnik c. kr. naučne uprave, ki ga ta sama odpošilja.
2. Šest odposlancev ustanoviteljice, ki jih imenuje deželni odbor; trije izmed teh so vzeti iz trgovskega, industrijskega ali obrtnega stanu.
3. En odposlanec trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, ki ga izvoli njen zbor.
4. En odposlanec mestne občine ljubljanske, ki ga imenuje občinski svet stolnega mesta Ljubljane.
5. En odposlanec „Zadružne zveze“ v Ljubljani, ki ga imenuje njeno načelstvo.
6. En odposlanec trgovskega gremija v Ljubljani, ki ga imenuje vodstvo gremija.

7. Ravnatelj zavoda.

§ 6. Poslovna doba kuratorijevih članov traja tri leta. Po preteku te dobe se morajo imenovati, oziroma izvoliti novi; poslovna doba prejšnjih pa traja do imenovanja in izvolitve novih, torej lahko tudi več nego tri leta.

Ponovno imenovanje, oziroma zopetna izvolitev sta dopustna. Novoimenovane, oziroma novoizvoljene člane kuratorija naznanja predsednik potom deželne vlade c. kr. ministristvu za bogočastje in uk.

§ 7. Članstvo v kuratoriju je samo častno; člani smejo tirjati povračilo le tistih izdatkov, ki so jih imeli vsled kakega kuratorijevega naročila.

§ 8. Kuratorij se posvetuje in sklepa v sejah, ki jih sklicuje predsednik ali njegov namestnik po možnosti vsaj enkrat na mesec. Izredna seja se mora sklicati, če to predlaga ravnatelj zavoda ali če to želijo štirje člani kuratorija. Taka izredna seja se mora sestati tekom enega tedna po pismeno naznanjenem predlogu ravnatelja ali želji štirih kuratorijevih članov.

Seje so sklepčne, če je razen predsedujočega navzočih še najmanj šest članov kuratorija.

Sklepa se z navadno večino glasov. Ob enakosti glasov odločuje predsednik ali njegov namestnik. Seje vodi predsednik ali njegov namestnik, če pa sta ta dva zadržana, najstarejši navzoči član kuratorija.

Sicer imajo vsi člani kuratorija iste pravice. Kuratorij sklepa o osebnih koristih ravnatelja le v njegovi odsotnosti.

§ 9. O sejah je voditi poseben zapisnik, ki naj podaja natančno sliko razprav. Podpišeta ga zapisnikar in v seji predsedujoči član kuratorija. Zapisnikarja imenuje v seji predsedujoči član kuratorija. Predsednik kuratorija določa, kateri sklepi da se morajo razen že v tem statutu navedenih slučajev naznaniti c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk, zastopnik vlade pa tudi lahko zahteva, da se kak sklep naznani davčnim oblastem.

§ 10. Za upravo denarnih poslov voli kuratorij iz svoje srede posebnega blagajnika.

§ 11. Za svoje delovanje je kuratorij odgovoren oblastem, zlasti pa deželi kot ustanoviteljici zavoda.

Če bi kuratorij prekoračil svoj delokrog ali sploh se pregrešil proti statutu trgovske šole ali zakonu, ga sme c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk dogovorno z deželnim odborom razpustiti. V tem slučaju se pa mora poskrbeti, da se nemudoma konstituira novi kuratorij. Do konstituiranja novega kuratorija vodi njegove posle poseben komisar, ki ga imenuje deželni odbor kranjski. Kuratorij sme poslovati brž, ko je imenovanih, oziroma izvoljenih razen predsednika še šest članov kuratorija.

§ 12. Naloga kuratorija je zlasti:

1. paziti, da se izvršujejo določila statuta, učnega načrta, šolskega in disciplinarnega reda ter drugih navodil;
2. upravljati fond zavoda;
3. začasno in stalno nameščati ravnatelja in drugo šolsko osobje;
4. odstavljati ravnatelja in šolsko osobje, dokler so začasno nameščeni.

V točki 3. in 4. naštete stvari zadevajoči sklepi pa postanejo pravomočni šele, ko jih odobri c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk.

5. dovoljevati nagrade učnemu osobju;
6. podeljevati ustanove in dovoljevati podpore revnim in pridnim učencem;
7. oproščati šolnine;
8. naročati vse potrebno za zavod, seveda le z vsoto, ki je bila že prej v proračunu odobrena;
9. dovoljevati ravnatelju in učnemu osobju nad 3 dni trajajoče dopuste;

10. predlagati spremembo statuta, učnega načrta ali drugih pravil.

§ 13. Kuratorij sestavi za vsako šolsko leto poseben proračun o potrebah zavoda in o njih pokritju. Proračun je pravočasno predložiti v potrditev deželnemu odboru, ki potem priskrbi pokritje morebitnega primanjkljaja.

Proračun je predložiti tudi c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk. Koncem vsakega solarnega leta predloži kuratorij deželnemu odboru računski zaključek o prejemkih in izdatkih.

Kuratorij razpolaga svobodno po proračunu z vsotami, ki jih je odobril deželni odbor. Proračun presegaajoče izdatke sme napravljati z dovoljenjem deželnega odbora.

§ 14. Prav posebna naloga kuratorija je pa, zavodu iskati stika s trgovskimi krogi in ga stalno vzdrževati ter absolventom šole preskrbeti primernih služb.

Da je kuratorij vedno in točno poučen o stanju zavoda, ima predsednik pravico, od časa do časa nadzorovati pouk in zavod ali pa v to določiti enega izmed članov kuratorija. Nadzorujoči se vpričo učencev ne sme vmešavati v pouk in mora tudi strogo paziti, da pouka ne moti. Predsednik ali njegov namestnik naj v prihodnji seji poroča o uspehu nadzorovanja, kuratorij pa potem sklene, kar se mu zdi umestno, in po potrebi predloži sklepe c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk v potrditev.

Koncem vsakega šolskega leta poroča kuratorij o svojem delovanju in o stanju zavoda c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk ter vsem korporacijam, ki so v kuratoriju zastopane.

4. Organizacija pouka.

§ 15. Trgovska šola se deli:

- a) v dvorazredno trgovsko šolo s pripravljalnimi razredom,
- b) v špecialne tečaje.

§ 16. Namen dvorazredne trgovske šole je, v teku dveh let praktično izobraziti pomožnih sil za trgovski stan v ožjem pomenu besede.

V trgovsko šolo se smejo sprejemati le tisti, ki dokažejo, da so dopolnili 14. leto svoje starosti, ali da ga bodo še v teku solarnega leta dopolnili in da so zadostili svoji ljudskošolski obveznosti. Za sprejem v I. razred trgovske šole morajo tudi uspešno prestati izpit iz: slovenskega jezika, nemškega jezika, računstva, geometrije, prirodopisja, zemljepisja in prirodoslovja. Pri izkušnji se zahteva toliko znanja, kolikor si ga pridobe učenci v pripravljalnem razredu. Za učence, ki so vsaj z zadostnim uspehom dokončali 4. razred kake srednje šole ali popolno meščansko šolo, kakor tudi za učence pripravljalnega razreda, odpade ta izkušnja.

S trgovsko šolo je združen pripravljalni razred; vanj se smejo sprejemati brez vsake skušnje učenci, ki sicer ne zadoščajo zgorajšnjim zahtevam, ki pa dokažejo, da so dovršili 13. leto starosti ali ga pa bodo spolnili še tekom solarnega leta vstopa.

Če so taki učenci v ljudskošolsko obvezni starosti, tedaj so v zmislu § 23. državnega ljudskošolskega zakona oproščeni obiska ljudskih šol.

§ 17. Učni načrt dvorazredne trgovske šole in pripravljalnega razreda obsega sledeče predmete:

a) Obvezni predmeti pripravljalnega razreda: verouk, slovenski kot učni jezik, nemški jezik, računstvo, geometrija, prirodopisje, prirodoslovje, zemljepisje, lepopisje.

b) Obvezni predmeti dvorazredne trgovske šole: verouk, slovenski kot učni jezik, nemški jezik, trgovsko računstvo, trgovsko dopisje in kontorna opravila, knjigovodstvo, vzorni kontor, nauk o trgovini in menicah, nauk o javni upravi in sodstvu, zemljepisje, blagoznanstvo, lepopisje, tesnopisje.

c) Neobvezni predmeti: italijanski jezik, srbohrvaški jezik, telovadba, strojepisje, petje.

Vsota tedenskih učnih ur v obveznih predmetih ne sme presegati števila 30, tako da je učencem mogoče obiskovati tudi neobvezne predmete.

§ 18. Špecialni tečajji se prirejajo po časovnih in krajevnih potrebah, zlasti iz tistih predmetov, ki v njih trgovska šola kot taka ne more dovolj izobraziti, n. pr. jezikovni konverzacijski tečajji, tečajji o carinstvu, o posameznih blagovnih strokah, kakor mlekarstvu, sirarstvu, lesni trgovini, združnih tečajjih itd.

Če se pokaže potreba, se otvori tudi poseben trgovski tečaj za učence srednjih in drugih šol, ki se hočejo izobraziti v trgovski stroki. Sem spada tudi enoletni tečaj za abiturijente srednjih šol. Ti tečajji naj pa sploh ne presegajo dobe dveh let in naj se v njih poučujejo le strogo trgovski predmeti.

Kuratorij določa od slučaja do slučaja vse potrebno o organizaciji teh tečajjev, o učni snovi in njeni razdelitvi. Organične določbe in učni načrt za te tečaje morata potrditi c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk ter deželni odbor.

§ 19. Število učencev vsakega razreda na vseh oddelkih zavoda naj ne presega števila 36, pri jezikovnih konverzacijskih tečajjih pa ne 15.

§ 20. Šolsko leto se začne na vseh letoletnih oddelkih zavoda dne 15. septembra in se konča v soboto pred 15. julijem naslednjega leta. Za počitnice veljajo dnevi, kakor so določeni za srednje šole.

5. Učna sredstva.

§ 21. Za pouk se smejo rabiti samo one knjige in sredstva, ki jih dopusti c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk. Učiteljski zbor izbira med dopustnimi učili in je upravičen predlagati pri c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk uporabo tudi še nepotrjenih učil.

§ 22. Na zavodu se napravijo sledeče zbirke:

1. učiteljska knjižnica za uporabo učiteljev;
2. dijaška knjižnica za uporabo učencev;
3. podporna knjižnica za revne učence;
4. prirodoslovna, prirodopisna in blagoznanstvena zbirka;
5. zbirka zemljepisnih učil;
6. zbirka vrednotnic in obrazcev, ki so v trgovskem življenju

večje važnosti.

Ravnatelj izroča oskrbovanje zbirk posameznim učiteljem.

6. Ravnatelj in učno osebje.

§ 23. Učiteljski zbor sestoji iz ravnatelja, rednih učiteljev in pomožnih učiteljev.

V obveznih predmetih naj po možnosti poučujejo redni učitelji.

§ 24. Ravnatelj vodi zavod v pedagoškem in didaktičnem oziru in ga zastopa na zunaj. Njemu so neposredno podrejeni vsi ostali učitelji, ki se morajo pokoravati odredbam, najsí temeljijo v štatutu ali učnem načrtu ali najsí je ravnatelj odredil kaj potrebnega na svojo odgovornost.

Ravnatelj sme dovoljevati v svojem področju rednim in pomožnim učiteljem izredne dopuste do treh dni. Ravnotako sme tudi sam nastopiti dopust, ki ne presega treh dni, vendar mora za ta čas vodstvo zavoda poveriti enemu izmed rednih učiteljev.

§ 25. Ravnatelj je za stanje zavoda odgovoren c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk ter kuratoriju.

Ravnatelj sprejema učence, razdeljuje učne ure, vodi učiteljske konference in sporoča kuratoriju lastne želje, kakor tudi želje in predloge učiteljskega zbora. Kuratoriju in po potrebi c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk poroča o sprejemu učencev, o učnih knjigah in učnem osebju; tudi sestavlja predpisane ali od kuratorija, oziroma c. kr. ministrstva za bogočastje in uk zahtevane statistične izkaze ter oskrbi koncem vsakega šolskega leta letno poročilo.

§ 26. Prepis letnega poročila in zapisnika o sklepni učiteljski konferenci je doposlati tudi c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk. Zapisnike drugih učiteljskih konferenc je c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk predložiti le tedaj, če to zahteva ministrstvo ali so se v konferencah storili sklepi, ki potrebujejo ministrske odobritve.

§ 27. Ravnatelj in ostalo učiteljsko osebje se mora o svojem strokovnem znanju izkazati na način, kakor to zahteva c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk. V posebnih ozira vrednih slučajih, posebno ob ustanovitvi zavoda, sme kuratorij s privoljenjem c. kr. ministrstva za bogočastje in uk opustiti zahtevo po dokazu sposobnosti, posebno pri prosilcih, ki so se v šoli ali v strokovni praksi izkazali zmožne za pouk na trgovski šoli.

Ravnatelja in ostalo učno osebje nastavlja in odstavlja kuratorij. Vsak tak sklep pa mora biti odobren po c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk.

Sprva se namesti vse učno osebje, všteti ravnatelja, le začasno. Po preteku treh let smejo ravnatelj in učitelji prositi za stalno nameščenje. Vsak sklep o stalnem nameščenju postane pravomočen šele po odobrenju c. kr. ministrstva za bogočastje in uk. Začasno nameščenemu ravnatelju se lahko služba odpove od učnega leta do leta, ostalemu začasno nastavljenemu učnemu osebju pa vedno za pol leta naprej.

§ 28. Redni učitelji na zavodu dobivajo osnovne plače 2800.— K, ki se po vsakih petih letih zadovoljivega službovanja zviša s petletnicami. Plača se zviša po preteku prvega in drugega petletja za letnih 400 K, po preteku vsakega naslednjih treh petletij za letnih 600 K.

Ravnatelj dobiva s pravico do petletnic spojeno osnovno plačo rednega učitelja in poleg tega še funkcijsko doklado 1000 K.

Redni učitelji dobivajo razentega aktivitetno doklado, ki je enaka oni državnih učnih oseb 9. čina. Ravnatelj dobi aktivitetno doklado v enaki visočini, kakor je določena za državne učne osebe 8. čina.

Ravnatelj ima pravico do naturalnega stanovanja v zavodu. Če se mu tako stanovanje odkáže, tedaj dobi le polovico pristojne aktivitetne doklade.

Pomožni učitelji dobivajo remuneracije v znesku 3 K na uro.

Vsi učitelji in ravnatelj so dolžni poučevati po svoji zmožnosti in po potrebi na vseh oddelkih zavoda.

Učna obveznost znaša za ravnatelja po 12, za ostale učitelje po 20 ur na teden.

Ravnatelj in redni učitelji imajo za poučevanje nad viškom tedenških ur pravico do remuneracij, in sicer:

Učitelji jezikov, knjigovodstva, trgovskega dopisja in kontornih opravil 120 K, če so izprašani, neizprašani po 96 K, učitelji drugih znanstvenih predmetov, všteti verouk, lepopisje in tesnopisje 100 K, če so izprašani, neizprašani po 80 K, in učitelji telovadbe, če so izprašani 80 K, neizprašani 64 K na leto za vsako tedensko učno uro.

Kuratorij sme pa v sporazumu z deželnim odborom kranjskim in c. kr. ministrstvom za bogočastje in uk sklepati s posameznimi učitelji posebne pogodbe za nameščenje.

§ 29. Glede službene dobe, glede pokojnine ravnatelja in rednih učiteljev in zlasti glede pokojnin vdov in sirot veljajo analogno določbe, kakor za učiteljsko osebje na državnih srednjih šolah, vendar služijo za odmero pokojnine v § 28. navedene plače v podlago.

Za pokojninska izplačila se ustanovi poseben penzijski fond, v katerega se stekajo vsa plačila učnega osebja. Pokojninski doneski se odmerijo na podlagi v § 28. navedenih plač analogno onim, ki jih plačuje učno osebje na državnih srednjih šolah. Dokler pokojninski

zaklad ne zadošča potrebam, je prištevati vsakokratne pokojnine rednim izdatkom za zavod in jih je torej vstavljati v letni proračun.

Za pravice in dolžnosti učiteljskega osebja in za disciplinarno postopanje ž njim veljajo tozadevne določbe za učitelje državnih srednjih šol.

7. Učenci, disciplinarno postopanje ž njimi, učila in izpričevala.

§ 30. Vsak učenec Slovenske trgovske šole mora ob sprejemu predložiti svoj krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Nedoletni učenci morajo za sprejem doprinesiti tudi ustni ali pismeni dokaz, da so jim starši ali njih namestniki dovolili vstop.

§ 31. Učenci so dolžni ravnati se po določilih disciplinarnega reda, ki velja za srednje šole na Kranjskem.

Starši, oziroma njih namestniki morajo zavodove učence skrbno nadzirati, in ravnatelj je v slučaju slabega domačega nadzorstva dolžan, zahtevati od staršev ali njih namestnikov, da spremene učencu stanovanje.

§ 32. Šolnina znaša na dvorazredni trgovski šoli 100 K in v pripravljalnem razredu 50 K na leto; vstopnina je 5 K in vsakoletni prispevek k učilom 10 K.

Podaniki tujih držav plačajo dvojno šolnino.

Kuratorij oprošča popolnoma ali napol od plačevanja šolnine.

§ 33. Vsak učenec dobi o Božiču in o Veliki noči šolsko poročilo, koncem vsakega šolskega leta pa izpričevalo o svojem napredku in ob dovršeni dvorazredni trgovski šoli odhodno izpričevalo, ki vsebuje podatke o njegovem vedenju in učnih uspehih za časa bivanja na zavodu.

§ 34. Za določanje redov iz vedenja, pridnosti in učnih uspehov v izpričevalih je merodajna naredba c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 21. aprila 1890, št. 1147. (Ministrski naredbeni list št. 24 ex 1890.)

Ob presojanju učnih uspehov in disciplinarnega vedenja učencev je strogo postopati. Ako dobi učenec le v enem predmetu nezadostni red, mu lahko učiteljski zbor dovoli ponavljalno izkušnjo po počitnicah. Kadar se mu pa ta ne dovoli, ali kadar pri izkušnji ne uspeje, mora razred ponavljati.

§ 35. Sklepnih izkušenj zavod ne prireja. Pač pa je dolžnost ravnatelja, oziroma učiteljskega osebja, koncem vsakega šolskega leta, zlasti pa pred izpustom učencev iz šole, prepričati se, ali so resnično dosegli učni smoter.

8. Končno določilo.

§ 36. Ta statut, učne načrte za posamezne oddelke zavoda in vsako njih spremembo je predložiti c. kr. ministrstvu za bogočastje in uk v potrditev.

III. Kuratorij Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

Predsednik:

Dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar na Kranjskem v Ljubljani.

Predsednikov namestnik:

Dr. Ivan Zajec, deželni odbornik v Ljubljani.

Člani:

Zastopnik c. kr. naučne uprave:

Frančišek Levce, c. kr. deželni šolski nadzornik v Ljubljani.

Zastopniki deželnega odbora kranjskega:

Hugo Eberl, pleskarski mojster in posestnik v Ljubljani.

Ivan Kregar, pasarski mojster in posestnik v Ljubljani.

Rajko Marenčič, trgovec in posestnik v Kranju.

Karel Polak ml., tovarnar v Ljubljani.

Franc Ks. Souvan, trgovec in posestnik v Ljubljani.

Franc Zorec, trgovec v Ljubljani.

Zastopnik trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko

Josip Lenarčič, tovarnar in veleposestnik na Vrhniki.

Zastopnik mestne občine ljubljanske:

Jakob Dimnik, vodja I. mestne deške ljudske šole in občinski svetnik v Ljubljani.

Zastopnik Zadružne zveze v Ljubljani:

Ivan Traven, ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani.

Zastopnik gremija trgovcev v Ljubljani:

Franc Mally, trgovec, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Vodja šole:

Bogumil Remec, c. kr. profesor v Ljubljani.

Do konca 1911 je kuratoriju predsedoval bivši deželni glavar **Fran pl. Šuklje**, c. kr. dvorni svetnik v p., ki je s svojim vsestranskim vplivom, svojim šolsko strokovnim znanjem in s posebno naklonjenostjo novemu zavodu izredno mnogo pripomogel, da se je šola v kratkem času mogla ustanoviti in razviti v popoln zavod.

IV. Učni načrt za dvorazredno Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani.

(Odobren z razpisom c. kr. ministrstava bogočastje in nauk z dne 28. maja 1911,
št. 11.836.)

I. Obvezni predmeti.

1. Verouk.

Pripravljalni razred (2 uri na teden), I. letnik (1 uro na teden), II. letnik (1 uro na teden).

Učno snov za ta predmet določa na enak način, kakor za ljudsko šolo, po § 5. državnega ljudsko-šolskega zakona pristojna cerkvena oblast.

2. Slovenski kot učni jezik.

Učni smoter: Jasno razumevanje govora v slovenskem jeziku; zmožnost se ustmeno in pismeno pravilno izražati; spretnost v zmiselnem čitanju in v obnavljanju čtiva. Poznavanje najvažnejših slovstvenih pojavov v slovenskem jeziku s posebnim ozirom na poglobljena dela znamenitejših novejših pisateljev in pesnikov.

Pripravljalni razred.

(5 ur na teden.)

Gladko in umno čitanje, razlaga besedi in njih pomena. Ustno, slovniško pravilno obnavljanje čtiva; pravopisne vaje s posebnim ozirom na slično se glaseče besede. Razširjeni prosti stavek, razločevanje prostega od zloženega stavka; vsi govorni razspoli, vaje v tvorbi besed. Pismeno obnavljanje povesti in kratkih popisov; sestavljanje enostavnih zasebnih pisem ob dani dispoziciji. Učenje na pamet prikladnih sestavkov.

V vsakem semestru 4 šolske in 4 domače naloge; diktati po potrebi.

I. letnik.

(4 ure na teden.)

Ponavljanje oblikoslovja; razlaga stavkovih členov v prostem stavku, vaje v rabi ločil in v pravopisju; najnavadnejše tujke, zlasti v kupčijskem prometu; sestavljeni in skrčeni stavek; analiza stavka. Čitanje sestavkov v vezani in nevezani besedi; pravilno čitanje in obnavljanje čtiva. Učenje na pamet prikladnih sestavkov.

V vsakem semestru 3 šolske in 3 domače naloge; diktati po potrebi.

II. letnik.

(3 ure na teden.)

Ponavljanje oblikoslovja in skladnje; prosto ustno in pismeno obnavljanje čtiva. Razvrstitev glavnih misli in osnutka vzornih sestavkov. Glavni podatki iz najvažnejših književnih pojavov v slovenskem jeziku in sem spadajočih življenjepisov s posebnim ozirom na poglobljena dela znamenitejših novejših slovstvenikov. V zvezi s tem najvažnejše o vrstah

pesništva in o stihotvorstvu. Prosto obnavljanje prečitanih pesniških sestavkov; vaje v prostem predavanju. Pismeni izdelki naj napredujejo od preproste obnove do lahkih samolastnih sestavkov, ki naj obravnavajo učencem poznano snov.

V vsakem semestru 3 šolske in 2 domači nalogi.

3. Trgovsko računstvo.

Učni smoter: Spretnost v izvajanju vseh za blagovno trgovino važnih računov s posebnim ozirom na tozadevno postopanje v trgovski praksi; zmožnost izvrševati temeljne bančne račune po dunajski uzansi. — Spretnost v računanju na pamet.

Pripravljalni razred.

(5 ur na teden.)

Razlaga dekadičnega številnega sestava. Štirje osnovni računski načini s celimi in decimalnimi števili, zlasti vaje v hitrem seštevanju daljših vrst. Navadni ulomki. Računanje z neimenovanimi navadnimi ulomki (z eno- ali kvečjemu dvoštevilčnim števcem, oziroma imenovalcem). Denarne ednote Avstro-Ogrske, Nemčije, Francoske, Angleške, Italije in Rusije; meterski, merski in utežni sestav, angleški in ruski utežni sestav; drobljenje in debelenje. Štirje osnovni računski načini z imenovanimi števili. Vaje v računanju na pamet ob vsaki priliki.

V vsakem semestru 4 šolske naloge; dvakrat na teden kratke domače vaje, ki jih je po možnosti popravljati v šoli.

I. letnik.

(V prvem semestru 5 ur, v drugem semestru 3 ure na teden.)

Temeljito ponavljanje računanja z neimenovanimi decimalnimi števili in navadnimi ulomki (z največ dvoštevilčnim števcem in imenovalcem). Vaje v pravilnem in hitrem lateriranju. Kupčijske računske okrajšave, v kolikor olajšajo in okrajšajo računanje, zlasti okrajšano množenje in deljenje. Važni denarstveni, merski in utežni sestavi Evrope in Severne Amerike; posebno natančno kronska valuta in metrične mere; drobljenje in debelenje. Računanje z imenovanimi števili, tudi s pomočjo laške prakse. Sklepovni račun in tromerje; družbeni in poprečni račun; verižni račun. Procentni račun od, na in v 100, pri katerem se je zlasti ozirati na uporabo pri računanju procentnih pri- in odbitkov trgovske prakse. Obrestni račun od, na in v 100 in računanje z obrestnimi številkami. Temeljni blagovni računi; enostavni dobavni računi in proračuni. Neprestano vaje v računanju na pamet z neimenovanimi in imenovanimi števili.

V prvem semestru 4, v drugem 3 šolske naloge; v prvem semestru dvakrat, v drugem enkrat na teden kratke domače vaje, ki jih je po možnosti popravljati v šoli.

II. letnik.

(4 ure na teden.)

Ponavljjanje procentnih in obrestnih računov. Najpoglavitejše iz terminskih računov. Najvažnejše naloge iz dekurzivnih obrestno-obrestnih računov brez uporabe algebrskih obrazcev. Diskontni račun na avstrij-

skem trgu. Temeljni nauk o denarstvenih računih, zlasti določanje kurzne vrednosti novcev po dunajski uzansi; računi o plačevanju carine. Vrednostni računi inozemskih bankovcev. Najvažnejše o inozemskih meničnih računih na avstrijskem trgu (brez upoštevanja fiksnih menic na London); pregledna pojasnila najvažnejših kurzov na inozemskih trgih, ki zadevajo avstrijsko blagovno trgovino. Osnovni računi za vrednostne papirje po dunajski uzansi. Za ponavljanje: Najenostavnejši netapunti. Kontokorentni računi ob enotni in dvojni obrestni meri, ki se ne izpreminja. Temeljito obravnavanje blagovnih proračunov s proračuni za prekomorsko dobavo vred. V zvezi z blagovno kalkulacijo je obrazložiti tudi splošne kupčijske (režijske) stroške. Računi o vrednosti in pariteti v ceni najvažnejših svetovnih kupčijskih predmetov (žito, moka, špirit, sladkor, petrolej, bombaž, kava, les). Vaje v računanju na pamet ob vsaki priliki.

V vsakem semestru 4 šolske naloge; dvakrat na teden kratke domače vaje, ki jih je po možnosti popravljati v šoli.

4. Geometrijsko oblikoslovje.

Učni smoter: Nazorno poznavanje najvažnejših geometrijskih oblik in stvorov s posebnim ozirom na trgovske in obrtne potrebe; zmožnost izračunati obseg, ploščino in telesnino teh oblik in stvorov. (Dokazov ni izvajati s pomočjo algebrskih obrazcev.)

Pripravljalni razred.

(2 uri na teden.)

Osnovni pojmi iz geometrije. Nazorna razlaga enostavnih stvorov. Obravnavanje najenostavnejših ravninskih geometrijskih likov in njih značilne lastnosti na podlagi nazornih učil. Skladnost trikotnikov in važnejši stavki, ki se nanjo nanašajo. Četverkotnik. Krog. Ploščina. Osnovni pojmi iz stereometrije. Površina in telesnina piramide, prizme, valja, stožca in krogelje. Naloge za računanje teže kupčijskih predmetov s pomočjo prostornine in specifične teže.

V vsakem semestru 2 šolski nalogi, domače vaje po potrebi.

5. Trgovsko in menično pravo.

Učni smoter: Pregledno poznavanje onih uredb in naprav, ki so praktično važne za kupčijski promet; umevanje meničva v tehničnem oziru brez strogo juridične primesi.

V I. letniku je pri pouku trgovskega in meničnega prava zlasti obrazložiti trgovske pojme in uredbe, ki se nanje naslanja pouk v drugih predmetih; v II. letniku pa je trgovski pouk samostojno popolniti v toliko, v kolikor se v drugih predmetih trgovske uredbe in naprave niso obravnavale.

I. letnik.

(V prvem semestru 4 ure, v drugem semestru 2 uri na teden.)

Uvod: Bistvo, postanek in korist trgovine, njene vrste. Kupčijski predmeti, blagovna trgovina na splošno, njeni običaji, računi v blagovni trgovini. Mere in uteži, denar, cena, valuta, novec, papirni denar. Prvi pouk o vrstah denarne izmenjave.

Osnovni pojmi iz nauka o menicah, v kolikor so za pouk v drugih predmetih neobhodno potrebni. Pojem in glavne vrste menic, njeni znaki, menični kolek, žiro, akceptacija, poplačilo. (Pouk o menicah naj se naslanja na izgotavljanje praktičnih nalog.) Kratak popis nakaznice in bančnega čeka. Poštna hranilnica, hranilnični in čekovni promet in njegova organizacija.

Kupčevalci: Trgovec, tvrdka in trgovski register, trgovsko osobje. Najbistvenejši podatki o trgovskih družbah in ostalih združbah v kupčijske namene.

Kupčijske pomožne obrti. Delovanje komisijonarja, potnika, odpravnika, voznika.

Pripomočki za trgovino: Železništvo, plovstvo, pošta (z ozirom na njeno delovanje kot sredstvo za prenašanje poročil in prevažanje blaga), brzjav, telefon. Trgi, sejmi. Skladišča. Poizvedovalnice. Zavarovanje v trgovskih zadevah.

II. letnik.

(3 ure na teden.)

Obnovitev snovi o vrstah denarnega prometa med trgovci, o pošto-hranilničnem čekovnem prometu in o najvažnejših trgovskih obrtih in kupčijskih pripomočkih.

Carinstvo: Za blagovno trgovino neobhodno potrebni podatki o avstrijskem carinskem tarifu in o carinskih listinah.

Trgovina z denarjem in kreditne kupčije v obrisu: Trgovina z denarjem, menicami in vrednostnimi papirji, banke in bančni posli, hranilnice in njeni posli, borze in borzni posli.

Iz trgovskega in konkurznega prava: Splošne zakonite določbe o sklepanju in izvrševanju kupčij ter s posebnim ozirom na IV. knjigo avstrijskega trgovskega zakonika določbe o sredstvih, ki napravljajo kupčijo neizpodbitno. Trgovinsko sodstvo. Najvažnejše o konkurzu.

Iz meničnega reda: Menična zmožnost; v ponavljanje: bistveni znaki menice, indosma, akceptacija in poplačilo; protest, regres, zasilni nadpis, intervencija. Domicilirane menice. Razmnoževanje menic. Lastne menice. Napačne in ponarejene menice. Izgubljene menice. Menična tožba. Posebnosti ogrskega meničnega reda. Ponavljanje in dostavki o nakaznicah in čekih.

(Obrtne določbe je poučevati v predmetu: Nauk o javni upravi in sodstvu.)

6. Dopisje in kontorna dela.

Učni smoter: Spretnost v sestavljanju pisem in kontornih spiskov za blagovno trgovino, ki morajo v jezikovnem oziru, po vsebini in po obliki biti pravilni.

I. letnik.

(V prvem semestru 2 uri, v drugem 4 ure na teden.)

a) Kontorni sestavki z ozirom na zunanjo obliko, na kupčijske navade in strokovne izraze, ki se je nanje pri pismenih izdelkih ozirati v trgovski praksi, izgotavljanje spiskov, faktur, nakupnih in prodajnih računov, stroškovnikov, dobavnih spiskov in potrdil, položnic in pobotnic, tovarnic, carinskih deklaracij, brzjav; formalne stvari pri menicah, na-

kaznicah in čekih, listinah poštnega prometa in tiskovinah za čekovni promet poštne hranilnice.

b) Dopisje (s tozadevnimi kontornimi opravili, ki so v zvezi s pismenimi izdelki).

Uvod o pomenu pismenih sporočil in o načinu sestavljanja pisem v trgovski praksi. Oblika trgovskega pisma, kuverte in dopisnice. Postopanje z došlimi in odhajajočimi pismenimi sestavki na splošno. Pisma o pošiljativah in plačilih v gotovini. Enostavni sestavki v blagovnem prometu, namreč naročanje blaga in izvršitev takega naročila z ozirom na različne poravnave fakturnih računov, dalje tudi prejemnice o prejetem blagu. Lahki slučajji iz korespondence o menicah, in sicer: pismeno poročilo o trati, remitiranje menic za vknjižbo dospelka, pisma za oskrbo akcepta in meničnega plačila. — Nakratko je obravnavati poizvedbe o trdkah in tozadevna pisma. Opominjevalna pisma.

V prvem semestru 2 šolski in 2 domači nalogi, v drugem semestru 4 šolske in 3 domače naloge. Za domače naloge naj učenci samostojno izgotavljajo pisma in pripadajoča kontorna dela. Vse vaje naj učenci spisujejo takoj v šoli na čisto (po potrebi tudi v stenogramu) tako, da jim jih doma ni potreba še enkrat prepisovati.

II. letnik.

(V prvem semestru 3 ure na teden.)

Ponavljjanje enostavnih blagovnih pisem. Poravnavanje računov s pomočjo poštne hranilnice. Ponudba prodajalca, popraševanje kupca, komisijski nakup in prodaja blaga. Najvažnejša pisma in kontorna dela v odpravništvu. Navadna pisma ob blagovnih naročilih iz prekomorskih dežela. Nadaljevanje korespondence o menicah, namreč remitiranje menic v diskont, pisma v domicilnih zadevah in o menicah v sili. Najenostavnejša pisma iz bančnega prometa, in sicer komisijski nakup in prodaja valut, deviz in vrednostnih papirjev, nakazila. Pisma v zadevi tekočih računov. Priporočilna in kreditna pisma. Okrožnice. Zadolžnice. Pooblastila. Vloge za vpis v trgovski register. Prošnje; službena izpričevala.

Tekom zadnjih štirih tednov drugega semestra je (ob pouku kontornih opravil) pregledno ponavljati snov iz dopisja in kontornih del (ter knjigovodstva), in je ob tej priliki zlasti slabejšim učencem določiti sklepne rede v navedenih predmetih.

V prvem semestru 2 šolski in 2 domači nalogi.

7. Knjigovodstvo.

Uč n i s m o t e r: Poznavanje teorije knjigovodstva in praktična spretnost v knjigovodstvu blagovne trgovine.

I. letnik.

(V prvem semestru 2 uri, v drugem semestru 4 ure na teden.)

U v o d: Bistvo, namen in način trgovskega knjigovodstva sploh. Zakonite določbe o trgovskem knjigovodstvu in dolžnost kolkovanja trgovskih knjig. Pojasnilo najvažnejših splošnih knjigovodskih pojmov in strokovnih izrazov.

Enostavno knjigovodstvo: Temeljna pravila enostavnega knjigovodstva in temeljne knjige, ki so potrebne pri tem načinu knjigovodstva (blagajniška knjiga, dnevnik, glavna knjiga, inventarij). Blagajniška in kupčijska štraca. Pomožne knjige za enostavno knjigovodstvo. Zaključek v knjigah po tem načinu. Nprestano praktične vaje v vknjiževanju različnih kupčijskih slučajev iz trgovine, obrti in industrije. Vknjižba v vse glavne in pomožne knjige enomesečnega kupčijskega načrta (le v omenjenem obsegu) iz posameznega blagovnega podjetja. Knjigovodska opravila v trgovini na drobno, obrazložena pri načrtu, ki ga je bilo izdelati.

Dvostavno knjigovodstvo: Temeljna pravila dvostavnega knjigovodstva in glavne knjige, ki jih rabijo pri tem načinu knjigovodstva (glavna knjiga, blagajniška knjiga, prvopisna knjiga, inventarij). Praktično vknjiževanje v te knjige po načinu dvostavnega knjigovodstva.

V prvem semestru 2 šolski nalogi, v drugem semestru 4 šolske naloge; domače vaje, kakor izprevidi učitelj. Vse šolske vaje je spisovati takoj na čisto tako, da jih praviloma ni potreba doma prepisovati.

II. letnik.

(V prvem semestru 4 ure na teden.)

Dvostavno knjigovodstvo: Nadaljevanje: Dopolnilno ponavljanje nauka o kontih dvojnega knjigovodstva in pravil za vknjiževanje po tem načinu. Zbiralni dnevnik. Teorija o zaključku in prenosu v knjigah po načinu dvojnega knjigovodstva. Pojasnila o pojmu: bilanca. Nprestano vaje v vknjiževanju, zaključevanju in prenašanju ob enostavnih in prav kratkih zgledih iz blagovne trgovine, obrtnih in industrijskih podjetij ter iz bančnega prometa. Pojasnila in vknjižbe v ameriansko glavno knjigo. Najvažnejša osnovna pravila za tovarniško knjigovodstvo. Posebnosti za zaključek knjig pri javni trgovski družbi.

Zadnje štiri tedne drugega semestra je (ob pouku kontornih opravil) pregledno ponavljati in izpraševati snov iz knjigovodstva (ter iz dopisja in kontornih opravil) in je tudi ob tej priliki zlasti slabejšim učencem določiti sklepni red v navedenem predmetu.

V prvem semestru 4 šolske naloge; domače vaje po potrebi, vendar se je ogibati mehničnega prepisovanja.

8. Vzorni kontor.

Učni smoter: Razumevanje, kako da segajo kupčijski posli drug v drugega in pregledno ponavljanje najvažnejše snovi iz vseh trgovskih predmetov. Po možnosti je učence tudi poučiti o kontornih napravah za ročna opravila.

Pri pouku v vzornem kontorju je paziti na to, da vsi učenci sodelujejo.

II. letnik.

(V drugem semestru 7 ur na teden.)

Izgotoviti je popolnoma en ali več kupčijskih načrtov iz blagovne trgovine na debelo in na drobno z ozirom na kontorna opravila, dopisovanje in vknjižbe, ki jih povzročí vsak posamezni slučaj. Ob primerni priliki je izgotoviti tudi potrebne račune ter obrazložiti kupčijsko-tehnično, oziroma pravno stran danega slučaja. Obravnavati je tudi slučaje iz komisijske in odpravniske stroke ter iz najpreprostejše bančne trgovine.

Vaje v vzornem kontorju je skončati štiri tedne pred koncem drugega semestra, da je potem te ure mogoče porabiti za ponavljanje.

V drugem semestru 2 šolski nalogi, ki je zanje odmeriti po 2 uri časa. Učenci naj se za kupčijske slučaje, ki jih je obravnavati v šoli, redoma pripravijo doma.

9. Zemljepisje.

Učni smoter: Na podlagi splošnih zemljepisnih odnošajev zasnovano poznavanje posameznih držav kot produkcijskih in trgovinskih ozemelj in njih položaja v svetovnem prometu s posebnim ozirom na avstro-ogrsko monarhijo. Umevanje zemljevidov, ki se naj stalno nanje naslanja pouk.

Pripravljalni razred.

(3 ure na teden.)

Najvažnejši zemljepisni pojmi, ki so potrebni za razumevanje globa in zemljevida. Splošni pregled delov sveta z ozirom na njih vodoravno in navpično izobrazbo, vodovja, podnebje, prebivalstvo ter njih politično porazdelitev. Avstro-ogrsko monarhijo je obravnavati nekoliko podrobnejše.

I. letnik.

(3 ure na teden.)

Najvažnejši podatki iz matematičnega zemljepisja, ki so potrebni za umevanje zemljevidov; temeljni pojmi iz fizikalnega zemljepisja s posebnim ozirom na tiste okoliščine, ki so za produkcijo in promet posebne važnosti.

Natančno obravnavanje avstro-ogrske monarhije, njena politična porazdelitev, kopno in vodovje, podnebje in prebivalstvo, kmetijska in rudarska produkcija, njena industrija; prometni odnošaji Avstro-Ogrske, zlasti najvažnejše železniške in plovne črte. Razlaga specialnega zemljevida domačega kraja.

Nemška država z njenimi naselbinami vred, Švica in Italija (z naselbinami), njih kopno, vodovje, produkcija, industrija ter trgovski in prometni odnašaji z ozirom na trgovino z Avstro-Ogrsko.

II. letnik.

(2 uri na teden.)

Ostale sosedne države Avstro-Ogrske; omejiti se je pa na najvažnejše splošno-zemljepisne okoliščine in le na one pridelke in izdelke teh dežel, ki so za svetovno trgovino važni in značilni. Druge evropske države z naselbinami vred in samostojne izvenevropske države je v splošnem in trgovsko-zemljepisnem oziru obravnavati le pregledno.

Obrazložiti je železniški vozni red. Najvažnejša mednarodna prometna sredstva in prometne naprave (poštna parobrodne črte, kabel, svetovna pošta).

10. Prirodopisje.

Učni smoter: Pregledno poznavanje narave po vnanjih lastnostih prirodnin ter njih medsebojnih odnošajev in pomena za človeško družbo. Poznavanje ustroja človeškega telesa in temeljnih zdravstvenih pravil.

Pripravljalni razred.

(3 ure na teden.)

Rudnistvo: Opis najvažnejših rudnin, zlasti onih, ki se dajo tehnično porabljati; splošne lastnosti in glavne oblike je izvajati ob posameznih primernih rudninah. Najvažnejše o zemeljskih hribinah.

Živalstvo: Anatomsni ustroj človeškega telesa s posebnim ozirom na pomen njegovih delov (brez histologičnih podatkov). Osnovni pojmi o higijeni in nekaj pravil za prvo pomoč ob nesreči. Pregled živalstva, zlasti pa domačih in onih živalskih vrst, ki so važne za pouk blagoznanstva; splošni sistematični pregled živalstva.

Rastlinstvo: Opis nekaterih pogostih semenskih rastlin, ki jih je učencem po možnosti predložiti sveže. Pregledno je obrazložiti zunanji ustroj in delovanje posameznih rastlinskih organov, ob čemer se je pa ogibati prave rastlinske anatomije. Splošni pregled sistematike rastlinstva s trosocvetkami in zlasti glivami vred, pri katerih je omenjati, kolike važnosti da so kot povzročiteljice vretja in raznih bolezni.

Celi pouk iz prirodopisja naj se kolikor mogoče naslanja na nazorna učila; sicer naj pa bo le predpriprava za poznejši pouk iz blagoznanstva.

11. Prirodoslovje.

Učni smoter: Poznavanje najvažnejših in najlažje umljivih fizikalnih in kemijskih pojavov s posebnim ozirom na praktične potrebe v življenju. (Pouk naj se naslanja kolikor možno na poizkuse.)

Pripravljalni razred.

(5 ur na teden.)

Splošne lastnosti teles, skupnost, težnost, težišče, vzvod, tehtnice, poševna ravnina, premikanje in ovire. Površina tekočin, delovanje tlaka, hidravlična stiskalnica, tlak na dno, vzgon, tlak na stene, vodno kolo, turbina, občujoče posode, arhimedov zakon, določanje specifične teže trdih in kapljivotekočih teles; lastnosti zraka, zračna sesalka, pošta po ceveh, zračni tlak, barometer, natega, vodna sesalka, brizgalna, manometer.

Bistvo toplote, splošni pojavi toplote, raztezanje teles vsled toplote, toplomer, plinov motor, taljenje, hlapenje, vretje, parni stroj, provod toplote, vodni in zračni tokovi povzročeni vsled toplote. Splošni zakoni zvoka, hitrost zvoka, odbijanje zvoka, ton, tresoča se struna, piščalka, človeške glasilke in uho, fonograf, gramofon. Postanek in razširjanje svetlobe, senca, odbijanje svetlobnih žarkov v zrcalu, lomljenje svetlobe v primzi, fotografija, lomljenje svetlobe v lečah, drobnogled, daljnogled, skioptikon, človeško oko, očala, stereoskop.

Proizvajanje elektrike z drgnenjem, elektroskop, električna razdelba, zračna elektrika, nevihte; magnetični osnovni pojavi in temeljni zakoni,

magnetična razdelba, naravni in umetni magneti, zemeljski magnetizem, deklinacija, kompas; galvanski člen, električni tok, toplotni in svetlobni učinki električnega toka, žarnica, obločnica, splošni kemijski učinki električnega toka, elektrolitično razkrajanje vode, magnetični učinki električnega toka, elektromagnetizem, elektriški zvonec, brzojav, mikrofoni in telefon, indukcija in učinki indukcijskih tokov, dinamostroj, elektromotor.

Temeljni nauk iz kemije: Razkrajanje, spajanje, prvine in spojine; najvažnejši kemijski zakoni, molekuli in atomi, kemijski obrazci in enačbe. Kisik, vodik, dušik, žveplo, klor, fosfor, silicij, ogljik in najvažnejše spojine teh prvin; kisline, lugi in soli. Iz organske kemije: pregledni opis ogljikovodikov, ogljikovih hidratov, cianovih spojin in bencolovih derivatov.

12. Blagoznanstvo.

Učni smoter: Poznavanje najvažnejših sirovin iz živalstva, rastlinstva in rudništva, njih bistveni znaki in lastnosti, pridobivanje in nahajališča, njih pomen za trgovino in uporaba; poznavanje kemije, v kolikoj je to potrebno za razumevanje kemijskega ustroja in obdelovanja sirovin. Učenci naj vsaj v bistvu poznajo kemijski in mehanično-tehnični način pridobivanja najvažnejših polizdelkov in popolnih izdelkov.

I. letnik.

(2 uri na teden.)

Uvod: Porazdelitev blaga v skupine z ozirom na njegov prirodni izvor. Pregledna obnovitev anorganične kemije. Porazdelitev blaga po kemijski sestavi.

Anorganično blago (rudninsko blago). Kovine in rude ter njih izdelki; brusila in gladila; dragulji; stavbno in stukaturno blago; sirovine kemijske industrije in kemijski izdelki; steklo; lončevina; pisalno in risalno blago; rudninska kuriva in svetila. Pregledna obnovitev tekom leta opisanih prvin in kemijskih spojin.

II. letnik.

(3 ure na teden.)

Organično blago: (Živalstvo in rastlinsko blago.) Rastlinska živila; živalska živila; nasladila z alkoholičnimi pijačami vred; olja in tolšče; rastlinska izločila (eterična olja, smole, gumi in kavčuk); les; organska barvila in strojila; izdelki iz živalske kože; vlaknovine in pletiva; organske strugarske sirovine; najvažnejše dišave.

Ob priliki je omenjati najvažnejših potvorb blaga in opisati način, kako da je mogoče potvorbo spoznati. Opozoriti je na nevarno blago in obrazložiti, kako da je hraniti sirovine in izdelke, ki se radi pokvarijo. Pri pouku je vedno rabiti značilne blagovne vzorce in postopne izdelke ter razlagati tvarino s pomočjo pripravnih slik in modelov.

V zvezi s poučevano snovjo je napravljati kolikor mogoče več ogledov tovarn in tovarniških podjetij tako, da učenci zadobe vpogled v tehnično obratovanje.

Da pouk ustreza praktičnim potrebam, se je posebno ozirati na obrt in trgovino južnih avstro-ogrskih dežel.

13. Nauk o javni upravi in sodstvu.

Učni smoter: Poznavanje določil iz ustave, uprave in sodstva v državnem zboru zastopanih kronovin, ki so važna za praktično življenje.

Predavati je poljudno in poučno in se ni ozirati na sistematično-juridično razpredelbo snovi.

II. letnik.

(1 uro na teden.)

Kratek uvod o državi in državni upravi na splošno. Avstro-Ogrska kot državni organizem. Postavodajalni činitelji kronovin in dežela, ki so zastopane v državnem zboru (monarh in državni zbor); deželni zbori. Zakonodajstvo in naredbena pravica. Državne upravne oblasti in sodne oblasti s posebnim ozirom na trgovca; deželne oblasti; samouprava. Temeljne pravice državljanov. Državnopravno razmerje do Ogrske. Temeljna orientacija v onih delih avstrijskega zasebnega prava, ki so za trgovca posebno važni. Najvažnejše podrobnosti iz politične uprave, sodstva, vojstva, šolstva, davkarstva in carinstva, monopolstva, obrstva in socialno-političnega zakonodajstva v Avstriji. S tem v zvezi je obravnati: Glavne stvari iz obrtnega reda (vrste obrti, pogoji samostojnega izvrševanja obrti, dokaz sposobnosti, obrtno pomožno osebje, briga za obrtno delavstvo, strokovno združništvo), temeljna določila iz varstva patentov, znamk in vzorcev, področje trgovskih in obrtniških zbornic in trgovinske naloge konzulatov.

14. Stenografija.

Učni smoter: Zmožnost, da učenec zapiše v minuti 110—125 zlogov in lastni stenogram gladko bere. Poučevati je po Gabelsbergerjevem sestavu.

I. letnik.

(2 uri na teden.)

Tvorjenje in krajsanje besedi. Posebno vaje v spisovanju trgovinskih izrazov.

Vsak semester po 2 šolski nalogi; pismene vaje po potrebi.

II. letnik.

(2 uri na teden.)

Krajsanje stavka in vaje v brzopisju. Vaditi se je zlasti v trgovinskem dopisju.

Vsak semester 2 šolski nalogi; pismene vaje po potrebi.

O p o m b a. V II. semestru je podati tudi, če to pripušča čas, osnovne pojme iz nemške stenografije.

15. Lepopisje.

Učni smoter: Pridobitev prikupne in priročne pisave.

Pripravljalni razred.

(2 uri na teden.)

Temeljito vežbanje v kurentni in latinski pisavi.

Vsak semester 2 poizkusni nalogi v šoli; domače vaje, kakor preudari učitelj.

I. letnik.

(2 uri na teden.)

Temeljito vežbanje v kurentni, latinski in okrogli pisavi različne velikosti.

Vsak semester 2 poizkusni nalogi v šoli; domače vaje, kakor preudari učitelj.

II. letnik.

(1 uro na teden.)

Vaje kakor v prvem letniku. Pisemski okraski.

Vsak semester 2 poizkusni vaji v šoli; domače vaje, kakor preudari učitelj.

16. Nemški kot drugi deželni jezik.

Učni smoter: Dovoljno poznavanje oblikoslovja in skladnje; razumevanje lažjega čtiva; spretnost v ustnem izražanju.

Slovnični in konverzacijski pouk naj se naslanja na čtivo.

Pripravljalni razred.

(5 ur na teden.)

Pravilno izgovarjanje in čitanje. Empirično oblikoslovje in najvažnejša pravila iz skladnje. Pravopisne vaje. Ustne in pismene vaje, da učenci zadobe množino besedi in si utrdijo svoje slovnično znanje. Odgovarjanje na učiteljeva lažja vprašanja, ki so povzeta iz čtiva in nazornih učil.

V II. semestru se naj učitelj v svojem govoru redoma poslužuje nemščine.

V vsakem semestru 3 šolske in 3 domače naloge; diktati, kakor preudari učitelj.

I. letnik.

Sistematični pouk oblikoslovja v zvezi s predelanim čtivom, empirični pouk skladnje. Neprestano ustmene in pismene vaje. Čitanje, razlaga in prevajanje sestavkov v vezani in nevezani besedi, ki naj dajejo tudi snov za konverzacijski razgovor. Obnavljanje čtiva. Poizkusi v prevajanju iz slovenščine v nemščino. Praktične vaje v pravopisju in v rabi ločil.

Vsak semester 3 šolske in 3 domače naloge; diktati, kakor preudari učitelj.

II. letnik.
(2 uri na teden.)

Pregledna obnovitev oblikoslovja, zlasti spregatve. Sistematični pouk skladnje. Prosto obnavljanje čtiva. Prosto razgovarjanje o predmetih, ki so vzeti iz trgovskega življenja. Prevajanje iz slovenščine v nemščino. Opisi in pripovedi. Prilичni podatki o najznamenitejših nemških klasikih in njih delih.

Vsak semester 3 šolske in 3 domače naloge; diktati po potrebi.

V I. in II. letniku naj se učitelj poslužuje pri pouku izključno nemščine.

16. a. Nemško dopisje.

Učni smoter: Zmožnost, izgotavljati v nemškem jeziku navadna trgovska pisma in kontorne sestavke za blagovno trgovino.

II. letnik.
(2 uri na teden.)

Učencem je podati primerno število mnogo rabljenih fraz za lažja pisma in kontorne sestavke v blagovni trgovini; nakratko je obravnavati pisma iz bančnega poslovanja, ki zadevajo blagovno trgovino. Ob teh vajah se je po možnosti ozirati na razpored dopisnih sestavkov, ki je veljal za dopisje v slovenščini. Namesto prevodov je kolikor mogoče prej preiti k samostojnemu sestavljanju pisem v nemščini na podlagi določenih podatkov.

Vsak semester 2 šolski in 2 domači nalogi. Nепrestano vaje v šoli.

II. Neobvezni predmeti.

17. Italijanski jezik in dopisje.

Učni smoter: Dovoljno poznavanje oblikoslovja in skladnje; razumevanje lažjega čtiva; nekaj spretnosti v ustmenem izražanju; zmožnost sestavljati navadna pisma za blagovno trgovino.

Slovnični in konverzacijski pouk naj se naslanja na čtivo.

I. tečaj.
(4 ure na teden.)

Pravilno izgovarjanje in čitanje. Empirično oblikoslovje in najvažnejša pravila iz skladnje. Ustmene in pismene vaje, da učenci zadobe množino besedi in si utrdijo svoje slovnično znanje. Pravopisne vaje. Odgovarjanje na lažja učiteljeva vprašanja, ki so povzeta iz čtiva in nazornih učil.

V II. semestru naj se učitelj v svojem govoru redoma poslužuje italijanščine.

V vsakem semestru 3 šolske in 3 domače naloge.

II. tečaj.

(4 ure na teden.)

Sistematični pouk oblikoslovja v zvezi s predelanim čtivom; empirični pouk skladnje. Neprestano ustmene in pismene vaje. Čitanje, razlaga in prevajanje sestavkov v vezani in nevezani besedi, ki naj se nanje naslanja konverzacijski razgovor. Obnavljanje čtiva. Poizkusi v prevajanju iz slovenščine v italijanščino.

Vsak semester 3 šolske in 3 domače naloge.

III. tečaj.

(4 ure na teden.)

Pregledna obnovitev oblikoslovja, zlasti spregatve. Sistematični pouk skladnje. Prosto obnavljanje čtiva. Prosto razgovarjanje o predmetih, ki so vzeti iz trgovskega življenja. Prevajanja iz slovenščine v italijanščino. Opisi in pripovedi.

Učencem je kot uvod v dopisje podati primerno število ponavljajočih se fraz za lažja pisma iz blagovne trgovine in za ona bančna pisma, ki zadevajo blagovno trgovino; ozirati se je po možnosti pri tem pouku na oni razpored dopisnih sestavkov, ki je veljal v slovenščini. Namesto prevodov je preiti kolikormogoče prej k samostojnemu sestavljanju pisem v italijanščini na podlagi določnih podatkov.

V vsakem semestru 3 šolske in 3 domače naloge. Dopisne vaje, kakor preudari učitelj.

V II. in III. tečaju naj se učitelj pri pouku poslužuje izključno italijanščine.

18. Srbo-hrvaški jezik in dopisje.

Učni smoter: Popolno razumevanje čtiva. Spretnost v čitanju in pisanju v latinici in cirilici ter v sestavljanju navadnih trgovskih pisem za blagovno trgovino. Zmožnost, preprosto se razgovarjati.

I. tečaj.

(3 ure na teden.)

Cirilica. Čitanje v cirilici in latinici. Empirično oblikoslovje s posebnim ozirom na slovenski jezik. Pravopisne vaje, zlasti pa pismene vaje v cirilici. Razgovarjanje na podlagi predelanega čtiva.

Vsak semester 3 šolske in 3 domače naloge; diktati in spisje v cirilici, kakor preudari učitelj.

II. tečaj.

(2 uri na teden.)

Sistematični pouk v oblikoslovju. Skladnja le v kolikor se loči od slovenske (besedni red). Čitanje, prevajanje, razlaga in ustno obnavljanje čtiva. Prevodi iz slovenščine in srbo-hrvaščine. Prosto razgovarjanje ob snovi, vzeti iz trgovskega življenja.

Podati je učencem tudi množico za trgovsko dopisje važnih izrazov in fraz. Učence je najprej vaditi v pismenem prevajanju iz slovenščine v srbo-hrvaščino, potem pa v direktnem sestavljanju trgovskih pisem v srbo-hrvaščini. Tudi tukaj je polagati posebno važnost na cirilico.

Vsak semester 2 šolski in 2 domači nalogi; diktati v cirilici, kakor preudari učitelj.

Učitelj naj se v obeh tečajih pri pouku poslužuje izključno srbo-hrvaščine.

19. Strojepisje.

Učni smoter: Nekaj spretnosti v pisanju na strojih raznih sestavov.

II. letnik.

Splošna pojasnila o pisalnih strojih in o strojepisju. Kako se je pri pisanju držati, kako je vlagati papir, premikati voz in menjavati vrste; razvrstitev prstov za pisanje. Udarjanje na tipke. Vaje v pisanju onih skupin črk, ki so v slovenščini in nemščini posebno pogoste. Pisanje besed in stavkov. Pisanje velikih začetnih črk (naravnost in s preminjanjem). Ločila in številke. Podčrtavanje. Uvodne in sklepne fraze za trgovska pisma. Vaje v spisovanju pisemskih ovojev, trgovskih pisem in računov (po možnosti s pomočjo tabulatorja). Pisanje po diktatu in s stenogramov.

Učence je poučevati v skupinah.

20. Telovadba.

Učni smoter: Pospeševati je telesno moč in spretnost v kretanju učencev ter jim vzbujati zmisel za red; ohraniti je učence čile in zdrave z vajami, ki se jim prilagajo.

I. in II. tečaj.

(Vsak tečaj po 2 uri na teden.)

Redovne in proste vaje; vaje na orodju, ki naj bodo umerjene telesni razvitosti učencev. Tu in tam igre na prostem.

21. Petje.

Učni smoter: Gajiti je zmisel za glasbo in blažilno vplivati na učence s pomočjo petja in godbe.

I. in II. tečaj.

(Vsak tečaj po 1 uro na teden.)

Poslušne vaje; spisovanje in čitanje not; vaje v pravilnem zadevanju glasu in not. Gajiti je ritmični čut. Večglasno petje. Naučiti je učence na pamet nekaj znanih narodnih in zlasti domovinskih pesmi.

Pregled učnega načrta.

Tek. st.	Predmet	Pripravljalni razred	I. letnik	II. letnik
<i>a) obvezni:</i>				
1	Verouk	2	1	1
2	Slovenski kot učni jezik .	5	4	3
3	Trgovsko računstvo . . .	5	5 I. sem., 5 II. sem.	4
4	Geometrijsko oblikoslovje .	2	—	—
5	Nauk o trgovini in menicah	—	4 I. sem., 4 II. sem.	3
6	Dopisje in kontorna dela .	—	2 I. sem., 4 II. sem.	3 I. sem.
7	Knjigovodstvo	—	2 I. sem., 4 II. sem.	4 I. sem.
8	Uzorni kontor	—	—	7 II. sem.
9	Zemljepisje	3	3	2
10	Prirodopisje	3	—	—
11	Prirodoslovje	5	—	—
12	Blagoznanstvo	—	2	3
13	Nauk o javni upravi . . .	—	—	1
14	Stenografija	—	2	2
15	Lepopisje	2	2	1
16	Nemški kot drugi deželni jezik	5	5	2
16a	Nemško dopisje	—	—	2
		32	32	31
<i>b) neobvezni:</i>				
17	Italijanski jezik in dopisje	I. tečaj: 4	II. tečaj: 4	III. tečaj: 4
18	Srbo-hrvaški jezik in dopisje	—	I. tečaj: 3	II. tečaj: 2
19	Strojepisje	—	—	2
20	Telovadba	—	I. tečaj: 2	II. tečaj: 2
21	Petje	—	I. tečaj: 1	II. tečaj: 1

V. Ugodnosti, ki jih nudi Slovenska trgovska šola svojim absolventom.

1. Ker ima šola pravico javnosti, nudi vse ugodnosti, ki so sicer splošno združene s pravicami javnih šol. Učencem pripravljalnega razreda, ki še niso stari 14 let, ni potreba obiskovati javne ljudske šole.

2. Šolo je prištevati onim zavodom, ki podajajo zaključeno strokovno izobrazbo. Vzgaja po svojem namenu samostojno in službeno osebje za blagovno trgovino in nudi, ker se za sprejem v pripravljalni razred ne zahteva posebne predizobrazbe, zlasti sinovom podeželskih trgovcev in obrtnikov priliko, da se hitro (v treh letih) in temeljito izobrazijo v trgovskih predmetih.

3. Odhodno izpričevalo nadomešča dokazilo o pravilno dovršeni učni dobi v trgovski obrti (učni list). Po zakonu torej učenec, ki je z dobrim uspehom končal Slovensko trgovsko šolo, ni dolžan služiti kot vajenec in obiskovati trgovsko nadaljevalno šolo.

4. Odhodno izpričevalo tudi upravičuje za samostojno izvrševanje trgovske obrti, ki se sicer zanjo zahteva poseben dokaz sposobnosti, če so sicer dani splošni predpogoji (n. pr. polnoletnost) in imetnik izpričevala doprinese dokaz, da je služboval dve leti v trgovski praksi. Absolvent šole mora torej le dve leti služiti v praksi, potem takoj lahko otvori lastno trgovino.

5. Po § 8. vojnega zakona z dne 5. julija 1912 upravičuje odhodno izpričevalo do dveletne aktivne vojaške službe. Slovenska trgovska šola v Ljubljani je edini trgovsko-učni zavod na Kranjskem, ki nudi to ugodnost.

6. Absolventje, ki iščejo službe v trgovski praksi, so sposobni za kontoriste, korespondente in knjigovodje. Njihova mesečna plača znaša začetkoma K 60—, tekom enega leta K 100— do K 150— ter po daljši dobi — seveda po zmožnostih uslužbenca — K 300— do K 400— in mnogokrat tudi več.

7. Absolventu šole so odprta pisarniška mesta v državni in deželni službi, zlasti pri pošti in železnici. Pri pošti doseže po desetih službenih letih kot poduradnik službo poštnega uradnika v XI. činovnem razredu in kot tak pozneje tudi VIII. razred; pri železnici pa doseže kot poduradnik plačo letnih K 5000—.

8. Absolventje šole se tudi sprejemajo v specialne (n. pr. bančne) tečaje, kakoršni obstojajo v večjih mestih.

VI. Poročilo o trgovski šoli za leto 1911|12.

A. Kronika.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani je obstojala v šolskem letu 1911|12 iz pripravljalnega razreda, I. trgovskega in II. trgovskega letnika. Dočim so se v smislu tozadevnih določil organizacijskega statuta v pripravljalnem razredu poučevali le splošno izobraževalni predmeti, ki naj dajo učencem potrebno predizobrazbo, se je polagala pri pouku v trgovskih letnikih posebna važnost na trgovinske predmete ter na znanje jezikov. Zaradi domačih trgovskih razmer je bilo učence vedno opozarjati, da je pri nas trgovcu potrebno znanje najmanj treh jezikov: slovenskega, nemškega in italijanskega.

Precejšnje težave je povzročal pouk nemščine. Kuratorij je zato v sporazumu s c. kr. ministrstvom za bogočastje in uk določil, da je v II. letniku poučevati nemščino, zemljepis in nauk o trgovini v nemškem jeziku in le ostale predmete v slovenščini. Učence II. letnika se je seznanilo s knjigovodstvom, v nemščini v ojenim, ter so se jim podali temeljni pojmi iz nemške stenografije. Uredil se je zanje tudi poseben konverzacijski tečaj za nemški jezik, ki so ga obiskovali v dveh oddelkih po dvakrat na teden. Tam so se ob vodstvu učiteljev praktično vadili v nemškem govoru. Za predmet razgovora se je navadno izbrala splošno zanimiva snov iz trgovskega zemljepisa, iz zgodovine ali iz narodnega gospodarstva.

Mnogo učencev se je udeleževalo neobveznega pouka v italijanščini in strojepisju. Oba predmeta sta potrebna učencu, ki hoče pozneje iskati službe. Pri pouku italijanščine se je polagala posebna važnost na razumevanje in znanje korespondence, v strojepisju so se pa vadili učenci na strojih treh sestavov: Remington, Underwood in Adler.

Za pouk realističnih predmetov so se spopolnjevale spodaj navedene zbirke z učili, ki so jih deloma darovali tovarnarji in jih je deloma kupilo ravnateljstvo iz prispevkov učencev za učila.

Za nekatere, zlasti trgovske predmete, je nedostajalo slovenskih učnih knjig. Zato so učitelji na zavodu priredili skripta, ki jih je potem ravnateljstvo za lastno ceno oddajalo učencem.

Da se učencem razširi obzorje in da se jim vzbudi duha podjetnosti, so učitelji z njimi prirejali ogledne trgovskih naprav in tovarniških podjetij. Tekom leta so si učenci I. letnika ogledali:

1. Železarno Kranjske industrijske družbe na Jesenicah;
2. tiskarno Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani;
3. mestno plinarno v Ljubljani;
4. opekarno tovarnarja in veletržca I. Kneza v Ljubljani;

5. žebljarno tovarnarja J. Globotschnigga v Ljubljani;
6. mestno elektrarno v Ljubljani.

Učenci II. letnika so pa ogledali sledeče naprave:

1. Tobačno tvornico v Ljubljani;
2. pivovarno „Union“ v Sp. Šiški pri Ljubljani;
3. Kolinsko tovarno kavinih surogatov v Ljubljani;
4. valjni mlin tovarnarja V. Majdiča v Kranju;
5. sitarijo (domačo obrt) v Stražišču pri Kranju;
6. bombažno predilnico v Ljubljani;
7. papirnico v Vevčah pri Ljubljani;
8. usnjarno K. Pollaka v Ljubljani. *

Ob šolskem sklepu je priredilo ravnateljstvo za vse učence I. in II. letnika skupno, šest dni trajajoče p o u č n o p o t o v a n j e v T r s t u , kjer so učenci lahko spoznali velike trgovinske naprave in tamošnjo prekomorsko kupčijo. K stroškom tega potovanja so prispevali učenci sami, izdaten znesek je pa v ta namen dovolil tudi kuratorij šole. Z dovoljenjem častitega knezoškofijskega ordinariata v Trstu je izletnike sprejel na hrano in prenočišče v deško semenišče gospod ravnatelj J. Ukmar, ki je z izredno potrpežljivostjo in dobrohotnostjo skrbel za njihove potrebe. Bodi mu v imenu učencev tem potom izrečena najudanejša zahvala!

Učenci so si v Trstu ogledali poleg znamenitosti mesta in okolice (naravoslovni muzej, grad Miramar, obelisk na Občinah, pomorski akvarij i. dr.) zlasti sledeče naprave:

1. Prosto luko s skladišči in carinskimi napravami;
2. trgovski parnik paroplovne družbe Lloyd;
3. skladišča velike spedijske tvrdke „Adriatica“;
4. petrolejsko rafinerijo v S. Sabi pri Trstu;
5. salinske naprave v Kopru;
6. rižarno tržaške „Reisschäl-Fabriks-Aktiengesellschaft“;
7. železarno „Stabilimento tecnico“.
8. ladjedelnico vojne mornarice v S. Marco, kjer so se ravno gradile nove dretnotke;
9. tvornico za med in bron družbe „Metallwerks-Aktiengesellschaft in Triest“;
10. čokoladno tovarno N. Lejet;
11. tovarno za močnate izdelke (makarone): „Pastificio“;
12. borzo.

Gg. tovarnarji, oz. ravnatelji podjetij so povsodi, tako doma na Kranjskem, kakor tudi v Trstu, učitelje in učence prijazno sprejemali in jim vsakokrat oskrbeli primerno strokovnjaško vodstvo. Naj blagovolijo za ljubeznivost sprejeti prav udano zahvalo! –

Ravnateljstvo in učiteljski zbor sta tudi vse storila za pošteno vzgojo mladeničev. Stanovanja so se večkrat nadzirala; učenci so bili dolžni udeleževati se ob nedeljah in praznikih skupne službe božje. Zavod se je skupno udeležil procesije sv. Rešnjega Telesa v cerkvi svetega Nikolaja. Trikrat v šolskem letu se je učencem dala prilika, da so opravili spoved.

Dne 4. oktobra je zavod praznoval god Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. in dne 19. novembra je obhajal spomin po Nj. Veličanstvu umrli cesarici Elizabeti s skupno sv. mašo. Oba dneva sta bila pouka prosta. Brez pouka je bil tudi 22. maj povodom navzočnosti Nj. ces. Visokosti nadvojvode Friđerika v Ljubljani.

Šolsko leto se je pričelo dne 16. septembra 1911 in se je v sporazumu s kuratorijem zaradi poučnega potovanja v Trst končalo že dne 6. julija 1912. Božične in velikonočne počitnice so se določile, kakor na ljubljanskih srednjih šolah. Učenci so obakrat dobili posebna šolska naznanila o svojem napredku; poslala so se naravnost staršem, oz. njih namestnikom. Prava izpričevala so pa prejeli le enkrat in sicer ob sklepu šolskega leta.

Solo je, kakor prejšnje, tudi to leto nadzoroval osrednji nadzornik za trgovsko šolstvo, c. kr. dvorni svetnik Gelcich, ki je našel pouk in disciplino na zavodu v popolnem redu.

B. Učiteljski zbor.

I. Za obvezne predmete.

Vodja:

1. **Bogumil Remec**, c. kr. profesor, je učil *trgovsko računstvo* v I. in II. letniku à **8 ur** na teden.

Redna učitelja:

2. **Karel Dermastia**, deželni poslanec, je učil *nemščino* v I. in II. letniku à 7 ur, *nemško dopisje* v II. letniku à 2 uri, *trgovski zemljepis* v pripravljalnem razredu, I. in II. letniku à 8 ur, skupaj à **17 ur** na teden.
3. **Karel Javoršek** je učil *slovenščino* v pripravljalnem razredu, I. in II. letniku à 12 ur, *nemščino* à 5 ur, *prirodopis* à 3 ure, *lepomisli* à 2 uri na teden v pripravljalnem razredu, skupaj à **22 ur** na teden.

Namestna učitelja:

4. **Josip Gogala** je učil *knjigovodstvo* in *slovensko dopisje* v II. letniku à 7 ur, *nauk o trgovini* v I. in II. letniku à 6 ur, skupaj à **13 ur** na teden.

5. **Franc Železnik** je učil *računstvo* v pripravljalnem razredu à 5 ur, *knjigovodstvo* in *dopisje* v I. letniku à 6 ur, skupaj à **11 ur** na teden.

Pomožni učitelji:

6. **Ivan Dolenc**, c. kr. namestni učitelj na I. drž. gimnaziji, je učil *stenografijo* v I. in II. letniku à 4, oziroma **5 ur** na teden.
7. **Evgen Legat**, mestni katehet, je učil *verouk* v pripravljalnem razredu, I. in II. letniku à **4 ure** na teden.
8. **Adolf Sadar**, mestni učitelj, je učil *lepomisli* v I. in II. letniku à **3 ure** na teden.
9. **Dr. Ferdinand Tomazič**, deželni komisar, je učil *nauk o javni upravi* v II. letniku à **1 uro** na teden.
- 10a **Ludovik Vagaja**, c. kr. namestni učitelj na I. drž. gimnaziji, je učil do 1. marca *prirodoslovje* à 5 ur in *geometrijo* à 2 uri v pripravljalnem razredu, skupaj à **7 ur** na teden.
- 10b **Kavšek Karel**, c. kr. namestni učitelj na I. drž. gimnaziji, je učil od 1. marca dalje *prirodoslovje* v pripravljalnem razredu à **5 ur** na teden. *Geometrijo* v pripravljalnem razredu à **2 uri** na teden je učil od 1. marca dalje **Franc Železnik**.
11. **Franc Verbič**, c. kr. profesor, je učil *blagoznanstvo* v I. in II. letniku à **5 ur** na teden.

II. Za neobvezne predmete.

1. **Dr. Ivan Koren**, stolni kanonik, je učil *italijanščino*, v I., II. in III. tečaju à **12 ur** na teden.
2. **Pavel Lokovšek**, c. kr. namestni učitelj na II. drž. gimnaziji, je učil *srbo-hrvaščino* v I. in II. tečaju à **5 ur** na teden.

Karel Javoršek je učil *petje* à **2 uri**, **Josip Gogala** *telovadbo* v I. in II. tečaju à **4 ure**, **Franc Železnik** *strojepis* po **2 uri** na teden.

C. Zbirke.

Prirodopisna zbirka

je štela	79 slik in 45 nazornih učil;
prirastlo ji je leta 1911/12	<u>8</u> " " <u>87</u> " "
šteje torej	87 slik in 132 drugih učil.

Prirodoslovna zbirka

je štela poleg navadne steklenine, kemikalij in ostalih poizkusnih potrebščin	134 učil;
prirastlo ji je leta 1911/12	<u>49</u> "
šteje torej	183 učil.

Zemljepisna zbirka

šteje **28** slik, **8** nazornih učil in **59** zemljevidov.

Blagoznanstvena zbirka

je obsegala **51** zbirk postopnih izdelkov tovarn in raznovrstnih poljskih pridelkov s približno **400** vzerci, **18** večjih posameznih nazornih učil in **27** slik. Leta 1911/12 ji je prirastlo **9** zbirk z **59** kosi, **10** učil in **34** slik tako, da šteje **60** zbirk s **459** kosi, **28** posameznih nazornih učil in **61** slik.

Učiteljska knjižnica

šteje **300** del s **423** zvezki.

Dijaška knjižnica

pa ima **110** slovenskih, nemških in hrvaških del s **375** zvezki.

Posebno zahvalo izraža ravnateljstvo vodstvu posredovalnice za nabavo blagoznanstvenih učil v Gradcu: „Sammelstelle für warentkundl. Lehrmittel in Graz“, ki je v mnogih slučajih posredovala za znižano kupnino ali celo za brezplačno dobavo blagovnih učil. Zahvaljuje se tudi tvrdkam, ki so po blagohotnem posredovanju bivšega deželnega glavarja na Kranjskem Fr. pl. Šukljeta darovale zbirke postopnih blagovnih izdelkov:

Zabret & Hutter v Kranju, Akcijski družbi za kemijsko industrijo na Dunaju, Stemberger & Melitzer v Mengšu, Cementni tovarni na Dovjem, Kemijski tovarni G. Giulini v Ljubljani, Akcijski družbi Leykam & Josefstal na Dunaju, Železninski zadrugi v Kropi, Jeklarni v Beli peči, G. Tönniesu v Ljubljani, Pivovarni Union v Ljubljani in Livarni A. Samassa v Ljubljani.

D. Učne knjige.

Pripravljalni razred.

Veliki katekizem.

Sket-Wester, Slovenska čitanka za I. razred srednjih šol.

Sket-Janežič, Slovenska slovnica za srednje šole, 9. izdaja.

Schreiner-Bezjak, Druga nemška vadnica.

Schreiner-Bezjak, Tretja nemška vadnica.

Močnik-Bezljaj, Geometrijsko oblikoslovje za meščanske šole, I. in II. stopnja.

Peucker, Atlas für Handelsschulen, 3. izdaja.

Senekovič, Fizika za nižje razrede gimnazij, 2. izdaja.

- Macher, Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol.
 Macher, Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.
 Herle, Kemija in mineralogija za IV. razred gimnazij.
 Matek, Aritmetika, I. del.

I. letnik.

- Stroj, Liturgika.
 Sket, Slovenska čitanka za III. razred srednjih šol, 2. izdaja.
 Sket-Janežič, Slovenska slovnica za srednje šole, 9. izdaja.
 Haymerle-Pözl, Deutsches Lesebuch für kommerz. Lehranstalten.
 Willomitzer, Deutsche Grammatik, 13. izdaja.
 Kreibig-Remec, Trgovsko računstvo, I. del (skripta).
 Pogačnik, Nauk o trgovini (skripta).
 Gasteiner-Volc, Knjigovodstvo za trgovske šole.
 Bežek, Zemljepis za srednje šole.
 Orožen, Zemljepis Avstro-Ogerske.
 Peucker, Atlas für Handelsschulen.
 Verbič, Blagoznanstvo, I. del (skripta).
 Novak, Slovenska stenografija, I. del.

II. letnik.

- Stroj, Zgodovina katoliške cerkve.
 Brinar, Čitanka za meščanske šole, III. del.
 Sket-Janežič, Slovenska slovnica za srednje šole, 9. izdaja.
 Haymerle-Pözl, Deutsches Lesebuch für kommerz. Lehranstalten.
 Willomitzer, Deutsche Grammatik, 13. izdaja.
 Kreibig-Remec, Trgovsko računstvo, II. del (skripta).
 Kleibel, Leitfaden der Handelskorrespondenz für Handelsschulen, 7. izdaja.
 Ottel, Handels- und Wechselkunde für Handelsschulen.
 Gasteiner-Volc, Knjigovodstvo za trgovske šole.
 Bežek, Zemljepis za srednje šole.
 Rothaug, Grundriß der Handels- und Verkehrsgeographie für Handelsschulen, 4. izdaja.
 Peucker, Atlas für Handelsschulen, 3. izdaja.
 Verbič, Blagoznanstvo, II. del (skripta).
 Tomažič, Nauk o javni upravi in sodstvu (skripta).
 Novak, Slovenska stenografija, I. del.

E. Statistika učencev.

	Pripravljalni razred	I. letnik	II. letnik	Skupaj
1. Število učencev:				
Začetkom šolskega leta 1911/12 vsprejeti	43	25	28	96
iz ljudskih, ozir. meščanskih šol	25	—	—	25
iz srednjih in strokovnih šol	18	2	—	20
vsled sprejemne skušnje	—	2	—	2
iz prejšnjega nižjega razreda	—	21	25	46
kot repetentje	—	—	3	3
Izstopili tekom šolskega leta	8	1	1	10
Število koncem šolskega leta	35	24	27	86
2. Rojstni kraj:				
Ljubljana	12	5	10	27
Kranjska izven Ljubljane	28	18	11	57
Primorska	2	1	2	5
Štajerska	1	1	3	5
Dalmacija	—	—	1	1
Hrvaška	—	—	1	1
Skupaj	43	25	28	96
3. Vera:				
Rimsko-katoliška	43	25	28	96
4. Materinski jezik:				
Slovenski	41	25	26	92
Hrvaški	2	—	2	4
Skupaj	43	25	28	96
5. Starost:				
14 let	8	1	—	9
15 "	20	3	—	23
16 "	6	8	3	17
17 "	7	5	4	16
18 "	—	2	11	13
19 "	2	3	9	14
20 "	—	2	1	3
23 "	—	1	—	1
Skupaj	43	25	28	96
6. Po poklicu staršev:				
Sinovi trgovcev	6	5	6	17
" trgovskih nastavljenecv	1	3	3	7
" obrtnikov	6	3	1	10
O d n o s	13	11	10	34

	Pripravljalni razred	I. letnik	II. letnik	Skupaj
Prenos	13	11	10	34
Sinovi kmetov	7	7	4	18
„ uradnikov	4	2	3	9
„ poduradnikov	4	2	3	9
„ delavcev	15	3	8	26
Skupaj	43	25	28	96
7. Klasifikacijski uspeh:				
A. Koncem šolskega leta:				
I. red z odliko	3	2	3	8
I. red	27	13	18	58
Ponavljalno skušnjo	3	7	3	13
II. red	1	2	1	4
III. red	1	—	2	3
Pred zaključkom izstopili	8	1	1	10
Skupaj	43	25	28	96
B. Po ponavljalnih skušnjah:				
I. red z odliko	3	2	3	8
I. red	28	18	21	67
II. red	3	4	1	8
III. red	1	—	2	3
Pred zaključkom izstopili	8	1	1	10
Skupaj	43	25	28	96

F. Imenik učencev leta 1911/12.

(Debelo tiskano ime znači odliko.)

Pripravljalni razred.

- Badiura Ciril, Litija, Kranjsko.
Božnar Pavel, Polhov Gradec, Kranjsko.
Bregar Franc, Prevoje, Kranjsko.
Cerar Maksim, Žeje, Kranjsko.
Cefinski Janez, Omrava, Kranjsko.
Čampa Anton, Ljubljana.
Debeljak Viktor, Škofja Loka, Kranjsko.
Falato Anton, Ljubljana.
Gabršek Stanislav, Krško, Kranjsko.
Hojan Avgust, Vrhnika, Kranjsko.
Jereb Jakob, Krtina, Kranjsko.
Jernejčič Ludovik, Zagradec, Kranjsko.
Jurca Adolf, Postojna, Kranjsko.
Kajser Ignacij, Ljubljana.
Klemenčič Franc, Trebelno, Kranjsko.
Klun Ludovik, Ljubljana.
Kmetič Alojzij, Terzin, Kranjsko.
Kramar Franc, Škofljica, Kranjsko.
Kramar Jožef, Škofljica, Kranjsko.
(Lenasi Franc, Št. Mihel, Kranjsko.)
- Markež Jožef, Jesenice, Kranjsko.
Marn Janez, Ljubljana.
Nečemar Mihael, Spodnja Šiška, Kranjsko.
Peternel Anton, Bled, Kranjsko.
Plestenjak Franc, Ljubljana.
Poznič Franc, Ljubljana.
Rebec Franc, Kastav, Istra.
(Rebec Janez, Kastav, Istra.)
Sbil Adolf, Mokronog, Kranjsko.
Sekovanič Jožef, Bled, Kranjsko.
(Šivic Beno, Ljubljana.)
Šmuc Alojzij, Velika Loka, Kranjsko.
Verovšek Anton, Ljubljana.
Vidic Franc, Radeče, Kranjsko.
(Vizjak Franc, Rakek, Kranjsko.)
Vodnik Albert, Podutik, Kranjsko.
(Vogel Anton, Radeče, Kranjsko.)
Vovk Miroslav, Bled, Kranjsko.
Winter Alojzij, Zreče, Štajersko.
(Wohinz Edvard, Ljubljana.)
(Zdešar Franc, Ljubljana.)
(Žagar Alojzij, Ljubljana.)
Žargi Maks, Kamnik, Kranjsko.

I. letnik.

- Briški Anton, Zgornja Žaga, Kranjsko.
Celjar Jožef, Kamna Gorica, Kranjsko.
Cerar Franc, Stob, Kranjsko.
(Ciber Andrej, Ljubljana.)
Čop Feliks, Sava, Kranjsko.
Grobļar Andrej, Zabreznik, Kranjsko.
Klun Franc, Drulovka, Kranjsko.
Kocjan Janez, Ljubljana.
Kolenc Albin, Št. Rupert, Kranjsko.
Morič Anton, Sava, Kranjsko.
Oliščič Janez, Bohinjska Bela, Kranjsko.
Peterlin Janez, Podboršt, Kranjsko.
- Pristov Alojzij, Ljubljana.
Puntar Anton, Unec, Kranjsko.
Resman Franc, Ljubno, Kranjsko.
Rodič Albin, Št. Jurij, Kranjsko.
Rovan Božidar, Gorica, Goriško.
Schiffner Vilibald, Ljubljana.
Seliškar Anton, Travnik, Kranjsko.
Skuhala Franc, Cogetinci, Štajersko.
Tejkal Franc, Ljubljana.
Vidic Jožef, Ljubno, Kranjsko.
Zupan Franc, Bled, Kranjsko.
Zupančič Ciril, Jurjevica, Kranjsko.
Žitko Jakob, Matenja vas, Kranjsko.

II. letnik.

- Ambrožič Milan, Škofja Loka, Kranjsko.
 Bajda Janez, Ljubljana.
 Benedik Metod, Ljubljana.
 Bizjak Alojzij, Ljubljana.
 Božič Franc, Gornji grad, Štajersko.
 Brinovec Jakob, Vransko, Štajersko.
 Cunja Andrej, Bazovica, Istra.
 Črnilec Franc, Naklo, Kranjsko.
 Gabriel Franc, Jesenice, Kranjsko.
 Golmajer Janez, Kovor, Kranjsko.
 Gorup Milan, Ljubljana.
 Jevnikar Milan, Ljubljana.
Kalan Jožef, Suha, Kranjsko.
 Ketskemetj Nikolaj, Šibenik, Dalmacija.
- Kogoj Franc Milan, Ljubljana.
Kunstek Štefan, Št. Vid pri Zatični, Kranjsko.
 Levičnik Avgust, Kamnik, Kranjsko.
 Musi Anton, Mali Gradac, Hrvatsko.
 Ogrizek Avgust, Ljubljana.
 Pelan Vladimir, Ljubljana.
 Sadar Ladislav, Budanje, Kranjsko.
 Sbil Jernej, Mokronog, Kranjsko.
 Simončič Ignacij, Ljubljana.
Škerlep Janez, Mala vas, Kranjsko.
 Štrukelj Jožef, Ljubljana.
 Vilhar Jernej, Selce, Kranjsko.
 Zabukošek Pavel, Celje, Štajersko

G. Absolventje II. letnika 1910/11.

- Babnik Anton, Zgornja Šiška, Kranjsko.
 Baloh Anton, Jesenice, Kranjsko.
 Belič Viktor, Ljubljana.
 Božič Alojzij, Selce pri Krškem, Kranjsko.
 Česenj Josip, Kranj, Kranjsko.
Gorec Josip, Ljubljana.
 Gulič Mirko, Trst.
 Jurca Ivan, Postojna, Kranjsko.
Krč Anton, Predoslje pri Kranju, Kranjsko.
 Kršul Bartol, Bribir, Hrvaško.
 Lišjak Franc, Ljubljana.
 Lužavec Viktor, Sušak, Hrvaško.
 Markeš Valentin, Jesenice, Kranjsko.
- Mravlak Franc, Gradec.
 Osredkar Josip, Grosuplje, Kranjsko.
 Pečnik Ivan, Št. Vid nad Ljubljano.
 Plahuta Jernej, Gomilsko, Štajersko.
 Pogačar Josip, Mokronog, Kranjsko.
 Pogačnik Franc, Žvirče pri Trziču, Kranjsko.
Štrancar Ciril, Planina pri Vipavi, Kranjsko.
 Tonejc Ivan, Bohinjska Bela, Kranjsko.
 Volkar Anton, Ljubljana.

VII. Organizacijske določbe za Zadružno šolo.

§ 1. Zadružna šola (zimski zadružni tečaj) na Slovenski trgovski šoli v Ljubljani naj podaja kmečkim posestnikom in njih sinovom, pa tudi drugim mladeničem pregledno temeljno izobrazbo iz zadružništva, da bodo mogli ustanavljati in voditi kreditne in pridobitne zadruga.

§ 2. Polletni tečaj Zadružne šole traja od 15. oktobra do Velike noči vsakega šolskega leta.

§ 3. Zadružno šolo vodi ravnatelj, poučujejo pa na nji redni in pomožni učitelji Slovenske trgovske šole v Ljubljani.

§ 4. Udeležniki Zadružne šole so redni ali izredni.

Redni udeležniki so dolžni redno prihajati k pouku vseh predmetov; koncem tečaja prejmejo posebna sposobnostna izpričevala.

Izredni udeležniki so oni, ki prihajajo k pouku le posameznih predmetov; ti prejmejo za predmet, ki so se ga udeleževali, le udeležno potrdilo brez reda.

§ 5. Pogoj za sprejem v Zadružno šolo je le dopolnjeno 16. leto starosti in dovršena ljudska šola.

§ 6. Za sprejem mora plačati udeležnik 5 K vstopnine, ne plača pa nobene šolnine.

§ 7. Za vse udeležnike velja „Učni in disciplinarni red“, ki sta ga odobrila šolski kuratorij in c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk.

§ 8. V vseh slučajih, ki jih ne uravnavajo te organizacijske določbe ali učni in disciplinarni red, so merodajna določila organizacijskega statuta za Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani.

VIII. Učni načrt za Zadržno šolo v Ljubljani.

Obvezni predmeti.

I. Splošni predmeti.

1. Slovenski jezik.

(3 ure na teden.)

Učni smoter: Pravilno čitanje in jasno razumevanje čtiva po vsebini in obliki. Spretnost v pismenem in ustnem izražanju misli.

Poznavanje najboljših del iz novejšega slovenskega slovstva.

Učna snov: Pravilno, razumno in izrazovito čitanje. Jezikovno pravilno obnavljanje čtiva, deloma po čtivu, deloma v prosti obliki. Vaje v razporejanju misli prikladnih beril za skrženo obnavljanje vsebine. Gojitev zmisla za ritmično blagoglasje in lepo izražanje. Kratka razlaga najenostavnejših slovstvenih oblik v vezani in nevezani besedi, v kolikor se dajo posneti iz čtiva. Poznavanje najvažnejših potez in dejstev iz življenja pesnikov in pisateljev, ki so se njih spisi čitali v šoli.

Vaje v slovniško pravilnem izražanju s posebnim ozirom na napake v domači govorici. V zvezi s pismenimi nalogami pravopisje in vaje v rabi ločil.

Splošna pravila za izgotavljanje pisemskih sestavkov s primeri.

Pismene naloge: Preproste pripovedi, opisi in slike. Opisi lastnih ogledov in doživljanjev.

2. Zadržništvo.

(2 uri na teden.)

Učni smoter: Poznavanje zgodovine, razvoja, načel in splošnega ustroja zadrug.

Učna snov: I. Bistvo in pomen zadruga.

II. Kratak zgodovinski pregled zadržništva s posebnim ozirom na zadržno gibanje v Avstriji in v Slovencih.

a) Stare zadržne oblike v Slovanih, Nemcih in drugih narodih.

b) Novodobno zadržniško gibanje. Vzroki, vsled katerih je zadržništvo zopet oživelo. Prehod od naturalnega gospodarstva k denarnemu in njega posledice za splošno narodno gospodarstvo.

1. Kratak življenjepis Schulze-Delitscha. Ustroj in temeljna načela zadrug njegovega sistema.

2. Kratak življenjepis F. W. Raiffeisena. Ustroj in temeljna načela zadrug njegovega sistema.

3. Zadržništvo na Nemškem, Angleškem, Francoskem, Italijanskem; njegov ustroj in sodobno stanje.

4. Predhodniki združništva v Avstriji. Prvi poizkusi, nadaljnji razvoj in sedanje stanje.

5. Slovensko združništvo. Dosedanji razvoj, sedanje stanje in organizacija.

III. Razdelitev zadrug v posamezne vrste z ozirom na njihov ustroj, gospodarske naloge in njih gospodarske koristi.

IV. Temeljna načela organizacije: Omejena in neomejena zaveza, pri katerih vrstah zadrug je umestna prva in pri katerih druga. Krajevna omejitve, deleži in rezervni zaklad zadrug.

V. Zadržne centralne organizacije, njih namen in ustroj.

3. Zadržno knjigovodstvo.

(3 mesece po 14 ur, 3 mesece po 8 ur na teden.)

Učni smoter: Teoretično in praktično poznavanje v združništvu uporabljenih knjigovodskih načinov.

Učna snov: Uvod: Temeljni pojmi in namen knjigovodstva. Zakonita določila z ozirom na knjigovodstvo in trgovske knjige. Razlaga izrazov, ki se rabijo v knjigovodstvu.

I. Enojno knjigovodstvo: Glavne in pomožne knjige enojnega knjigovodstva. Vknjiževanje posameznih kupčijskih slučajev po načinu enojnega knjigovodstva. Sestava začetne in končne inventure. Pomen inventure in bilance.

II. Dvojno knjigovodstvo: Glavne in pomožne knjige dvojnega knjigovodstva. Pomen inventure in bilance v dvojnem knjigovodstvu. Temeljna razlika med enojnim in dvojnem knjigovodstvom.

III. Amerikansko knjigovodstvo, v kolikor se po uredbi knjig razlikuje od dvojnega knjigovodstva.

IV. Posebno knjigovodstvo:

Knjigovodstvo hranilnice in posojilnice po Raffajznovem sistemu. Praktična izvršitev dvomesečnega načrta sprememb z mesečnim in letnim zaključkom.

Knjigovodstvo hranilnice in posojilnice po Schulze-Delitschevem sistemu. Praktična izvršitev večmesečnega načrta z mesečnim in letnim zaključkom.

Sestavljanje bilanc na podlagi bilanc iz predhodnega leta.

Knjigovodstvo proizvodne in prodajne zadruge. Praktična izvršitev večmesečnega načrta sprememb z mesečnim in letnim zaključkom.

Knjigovodstvo konsumnega društva. Praktična izvršitev večmesečnega načrta sprememb z letnim zaključkom.

Knjigovodstvo mlekarske zadruge. Praktična izvršitev enomesečnega načrta sprememb z letnim zaključkom.

Pri vseh teh knjigovodskih načinih se je ozirati na obrazce, ki so vpeljani v domačih zadrugah.

4. Zadržno pravo.

(3 ure na teden.)

Učni smoter: Temeljno poznavanje zakonov, ki zadevajo združništvo in poslovanje v zadrugah.

Učna snov: Uvod: Pojem in namen prava. Zakon in naredba. Ustava in uprava. Uprava in sodne oblasti.

I. Iz občnega državljanskega zakona: Najvažnejše o fizičnih in moralnih osebah. O lastninski in zastavni pravici. O pogodbah, zlasti o kupnih in posojilnih pogodbah. O poroštvu. O zastaranju. — Določila o javnih knjigah in vknjiževanju.

II. Iz združnih zakonov: Pojem in vrste pridobitnih in gospodarskih zdruag. Ustanovitev zadruge; združna pogodba, združna firma. Združni register in vpisi vanj, združne knjige. Članstvo, deleži. Pravice in dolžnosti članov. Zaveza članov. Združni organi: Načelstvo, nadzorstvo in občni zbor; njih uredba, delokrog, pravice in dolžnosti. Razdružba zadruge, likvidacija in konkurz. Kazenske določbe. Revizija. Združne zveze in revizijske oblasti. Nameščanje revizorjev. Izvršitev revizije. Poročilo. Odstranjanje opaženih pomanjkljivosti. Revizijski stroški. Dolžnost revizorjev do molččnosti.

III. Iz obrtnega reda: Najvažnejše o svobodni in koncesionirani obrti. Početek, obseg, izvrševanje in ugasnitev obrtnih pravic.

IV. Iz trgovskega zakona: Najvažnejše določbe o trgovcu, o firmah, trgovskem registru, knjigah. Zakonite določbe o prokuristih in pooblaščenih, o kupčijah, javnem trgovskem varstvu in trgovskem konkurzu. Trgovske družbe.

V. Iz davčnih zakonov: Pojem in vrste davkov; pristojbine. Odmera davkov, napoved pridobnine; pritožbe proti odmeri davkov. Davčne in pristojbinske olajšave za zadruge. Odrajtovanje davkov, davčne oblasti.

Vsa snov naj se pojasnjuje na podlagi praktičnih slučajev in naj se s pisanim izdelovanjem vlog na oblasti vtisne v spomin.

5. Računstvo.

(3 mesce po 9 ur, 3 mesce po 3 ure na teden.)

Učni smoter: Zmožnost izvrševati preproste račune, kakoršni se pojavljajo v zadruah.

Učna snov: Štirje osnovni računski načini s celimi in desetinskimi števili, lateriranje daljših številnih vrst; osnovni pojmi o navadnih ulomkih, pretvarjanje navadnih ulomkov v decimalne. Razlaga meterskega merskega in utežnega sestava, razlaga denarstva v Avstro-Ogrski, Nemčiji, Italiji, Francoski, Angleški in Zedinjenih državah ameriških. Drobljenje in krčenje, računanje z imenovanimi števili. — Najvažnejše o razmerjih in sorazmerjih; sklepnini računi; uporaba enostavnih in sestavljenih sorazmerij; povprečni in družbeni računi; odstotni računi od 100. Uporaba odstotnih in promilleračunov za praktične slučaje. Obrestni računi za leta, mesce in dni, tudi z obrestnimi divizorji in s pomočjo tabel. Diskontni računi. Obrestno-obrestni računi, sestavljanje amortizacijskih načrtov. Nemški in francoski kontokorent s stalno obrestno mero. — Sestavljanje preprostih računskih izpisov, faktur in trgovskih računov.

Enostavni blagovni proračuni v avstrijski valuti za tuzemsko dobavo.

Ob priliki je vplesti račune za površino in prostornino geometrijskih stvarov.

6. Gospodarsko zemljepisje.

(2 uri na teden.)

Učni smoter: Pregledno poznavanje avstro-ogrske monarhije in onih držav, ki vanje izvažajo slovenske pokrajine svoje pridelke in izdelke.

Učna snov: Razlaga osnovnih pojmov iz matematičnega zemljepisja, v kolikor so potrebni za razumevanje zemljevidov. Fizikalčno zemljepisje v glavnih potezah, zlasti oni deli, ki so za proizvodnjanje in promet posebne važnosti.

Obravnavanje Avstro-Ogrske z ozirom na orografične, hidrografične in podnebne razmere ter na prebivalstvo.

Kmetijsko proizvodnjanje, veleobrt in najvažnejše prometne črte. Pregledno obravnavanje ostalih evropskih držav, zlasti balkanskih dežel in Italije, s posebnim ozirom na njih gospodarski položaj. Splošni pregled sredozemskega obrežja in najvažnejših luk, ki se vanje izvažajo blago iz južnih avstro-ogrskih dežel.

7. Promet.

(2 uri na teden.)

Učni smoter: Poznavanje prometnih načinov, naprav in prometnih listin in zmožnost, izgotavljati pri združnih poslih potrebno korespondenco.

Učna snov: Kratek pregled zgodovine, postanka in razvoja prometa in prometnih naprav.

Najvažnejša poštna določila: a) za pisemsko pošto, b) za vozno pošto.

(Dopisnice, zalepke, navadna, priporočena in ekspresna pisma, pošiljatve pod križnim zavitkom, pošne nakaznice, poštni nalog, spremnice, povzetne pošiljatve, denarna pisma. Brzobjavke, telefon.)

Pouk o poštnohranilnem prometu in prometu z nakaznicami.

Glavne določbe za a) komisijske, b) spedijske, c) prevozne kupčije, d) železniški tovorni promet, e) zavarovalniške kupčije.

(Tovorni list, vozni list, ladijski vozni list, stroškovniki, zavarovalni računi.)

Praktično izgotavljanje najvažnejših poštnih in tovornih listin.

Splošna navodila za sestavljanje trgovskih pisem in vlog na oblastva s praktičnimi primeri.

8. Trgovinstvo.

(Zadnje 3 mesce po 2 uri na teden.)

Učni smoter: Poznavanje najvažnejših trgovskih odnošajev in naprav.

Učna snov: Temeljni pojmi o trgovini. Vrste trgovine. Reelno in ideelno blago. Trgovina z blagom, denarjem, menicami in vrednostnimi papirji.

Pomožne obrti trgovine: Mešetar, agent, komisijonar, odpravnik, vovnik.

Trgovino pospešujoče naprave: Banke; skladišča; tržišča, sejmi, borze, razstave in dražbe; poštarstvo; trgovske zbornice, trgovski gremiji, zavarovalnice, poizvedovalnice.

Država in trgovina: Trgovinsko ministrstvo, konzulat. Trgovinske pogodbe, carina, trgovinske predprave, patenti.

Pravne določbe: Likvidacija, insolventnost, konkurz.

II. Posebni predmeti.

1. Menično pravo.

(Prve 3 mesece po 2 uri na teden.)

Učni smoter: Za praktične združne potrebe neobhodno potrebno poznavanje določb iz meničnega prava na podlagi praktičnih slučajev.

Učna snov: Pojem, postanek in vrste menice. Menična sposobnost, bistveni deli menice. Akcept, žiro, plačilo, protest, regres, intervencija, poroštvo, zamuda, zastaranje. Menična obveza, menična pravda. Pomnožitev menice, izgubljene menice, nepristne menice.

2. Kmetijsko blagoznanstvo.

(2 uri na teden.)

Učni smoter: Poznavanje kmetijskega blaga, ki se prideluje in izdeluje v slovenskih pokrajinah, posebno v zvezi z ogledi velikih tovarn in združnih podjetij. Pregledno poznavanje gnojil in krmil.

Učna snov: Osnovni pojmi iz kemije.

Morfologične, fizikalne in kemijske lastnosti blaga.

a) Neorgansko blago:

Pregled splošno važnih kovin in zlitin, stavbno gradivo in vezivo, lončena roba, steklo, kurivo in gorivo.

Umetna gnojila in hranjenje rastlin.

b) Organsko blago:

Živila (žito, sočivje, moka, sladkor, mleko in mlečni izdelki). Užitrine (žganje, vino, pivo, očet). Tolšče. Rastlinsko in živalsko vlakno. Krmila.

Ob priliki je obdelati pomen bakterij v zdravstvenem in industrijskem oziru.

Pouk naj se po možnosti naslanja na praktične ogledе večjih tovarn, združnih naprav in vzornih kmetij.

3. Strojništvo.

(Zadnje 3 mesce po 2 uri na teden.)

Učni smoter: Pregledno poznavanje onih strojev, ki so v kmetijskem združništvu večje važnosti.

Učna snov: 1. Osnovni pojmi o vzroku gibanja, o delu in o učinku sile. Njeno merjenje s konjsko silo.

2. Gibajoče sile: Sila prosto padajočih teles. Padeč vode in vodna sila. Nje cenitev v konjskih silah. Vodni motorji, kolesa in turbine.

Toplota kot vir mehanične sile, mehanični ekvivalent toplote. Kilogramska kalorija, kilogrammeter in konjska sila.

Plinski motorji in parni stroji. Električna.

3. Prenos sile; mehanični, električni. Kmetijski delovni stroji.

4. Rentabilnost strojev.

4. Vodstvo kreditnih zadrug.

(Zadnje 3 mesce po 6 ur na teden.)

Učni smoter: Poznavanje poslovanja, vodstva in nadzorstva kreditnih zadrug.

Učna snov: I. Uvod: Ustanovitev zadruga. Pregledno obravnavanje vpisa pravil v združni register na podlagi praktičnih zgledov. Občevanje z oblastmi.

Pristop in sprejem združnih članov, deleži in pristopnine.

II. Sredstva zadruga: Lastno premoženje: a) deleži, b) pristopnine, c) rezervni zaklad. — Tuji denarji: a) hranilne vloge, b) vloge na tekoči račun, c) posojila.

III. Uprava: Obrestna politika, kmetijski kredit. Posojila a) na osebni kredit, b) proti zastavi, c) v konvertiranje hipotečnih dolgov, d) na tekoči račun. Zadolžnice in menice. Podaljšanje zadolžnic. Poroštvo. Terjatve in tožbe dolžnikov. Eskompt kupčijskih menic. Izterjevanje odprtih kupčijskih zahtevkov. Vpis v zemljiško knjigo. Naloženi denarji. Upravni stroški in prispevki. Davki in pristojbine.

IV. Poslovanje: a) Načelstvo in seje načelstva. Poslovanje načelnika, tajnika in blagajnika. Uradni dnevi. Vodstvo knjig in blagajne. Kolekovanje knjig, zadolžnic in vlog na oblasti. Promet s pošto hranilnico. Inventura, mesečni računski zaključki in letni računski zaključki.

b) Nadzorstvo in njegovo poslovanje.

c) Občni zbor in porazdelitev dobička.

V. Osrednje organizacije: Združne zveze, prisilne revizije, centrale za izmenjavo denarja.

Vaje v izgotavljanju pismenih poročil, vlog na oblasti in sejnih zapisnikov.

5. Vodstvo pridobitnih zadrug.

(Zadnje 3 mesce po 4 ure na teden.)

Učni smoter: Poznavanje poslovanja, vodstva in nadzorstva pridobitnih zadrug.

Učna snov: I. Ustanovitev pridobitne zadruga, pristop in sprejem članov, deleži in pristopnine. — Načrti pravil.

II. Obratna sredstva pridobitne zadruga.

III. Organi pridobitne zadruga in njih oblast.

IV. Uprava, knjigovodstvo, letni zaključek, inventura in bilanca. Izračunavanje dobička in izgube, porazdelitev dobička.

V. Zakonite revizije.

VI. Državne naprave in zavodi v povzdigo obrti in obrtnega združenstva.

Vaje v izgotavljanju najpreprostejših vlog na oblastva, zadevajajočih pridobitne zadruge.

Neobvezni predmet.

Telovadba.

(2 uri na teden.)

Učni smoter: Temeljno poznavanje človeškega telesa in preprostih telovadnih vaj.

Učna snov: Osnovni pojmi o človeški anatomiji in fizijologiji ter o sistematični telovadbi. — Proste in redovne vaje; vaje na orodjih.

Pregled učnega načrta.

P r e d m e t i	Število ur na teden		Vsota učnih ur
	Prve 3 mesece	Zadnje 3 mesece	
Obvezni predmeti.			
I. Splošni predmeti.			
Slovenski jezik	3	3	72
Zadružništvo	2	2	48
Zadružno knjigovodstvo	14	8	264
Zadružno pravo	3	3	72
Računstvo	9	3	144
Gospodarsko zemljepisje	2	2	48
Promet	2	2	48
Trgovinstvo	—	2	24
II. Posebni predmeti.			
Menično pravo	2	—	24
Kmetijsko blagoznanstvo	2	2	48
Strojništvo	—	2	24
Vodstvo kreditnih zadrug	—	6	72
Vodstvo pridobitnih zadrug	—	4	48
Neobvezni predmet.			
Telovadba	2	2	48
Skupaj	41	41	984

IX. Poročilo o Zadružni šoli 1898/9—1911/12.

A. Ustanovitev in delovanje.

Zadružna šola je bila za vzgojo zadružnih funkcionarjev, odbor-nikov in uradnikov velikemu številu zadrug na avstro-ogrskem jugu neobhodno potrebna. To tem bolj, ker primanjkuje trgovskih šol, kjer bi člani zadrug dobivali vsaj trgovsko-knjigovodske, če že ne zadružniške izobrazbe. Deželni zbor kranjski je zato takoj ob ustanovitvi Slovenske trgovske šole v Ljubljani sklenil na tem zavodu otvoriti zadružniški tečaj: Zadružno šolo. Bila je na Avstrijskem prva te vrste, če ne štejemo sem zadružniškega tečaja na Dunaju, za katerega se pa zahteva večja splošna in tudi trgovska predizobrazba. Posnemajo jo sedaj na Češkem in v nemških alpskih deželah.

Ob sestavi organizacijskih določb in učnega načrta za Zadružno šolo je bilo misliti na njen namen in na udeležniški material. Šola naj vzgaja za domačo potrebo, za domače kmečke zadruge, ki sloni na njih naše zdravo zadružništvo. Za te male podeželske zadruge, ki imajo po večini le omejen delokrog, pa ni potreba visoko izobraženih bančnih uradnikov, ampak le pridnih in vestnih tajnikov, kateri za malo plačilo opravljajo svoj posel. Te zadruge tudi na načelnike in odbornike ne stavijo posebnih zahtev po trgovskem znanju. Zadružna šola jim zato mora podati najprej nekoliko širšo splošno izobrazbo, ki si je niso mogli pridobiti v ljudski šoli, potem pa iz trgovske pravne in zadružniške snovi le ono, kar jim je v danih razmerah za poslovanje v zadrugah neobhodno potrebno. Učni načrt obsega torej splošno izobraževalne predmete (slovenski jezik, računstvo, zemljepis, kmetijsko blago-znanstvo), trgovske predmete (knjigovodstvo, promet in korespondenco, zadružno in menično pravo) in na podlagi teh specialno zadružne predmete (zadružništvo ter vodstvo kreditnih in pridobitnih zadrug). Trgovski in zadružniški predmeti pa obsegajo le ono snov, ki je važna za razumevanje poslovnih slučajev v dosedanji praksi. Naslanja se na zahteve veljavnih, zadružništvo zadevajočih zakonov in na navodila zadružnih zvez.

Iz navedenega je jasno, da s pridom lahko obiskujejo Zadružno šolo mladeniči, ki nimajo posebne predizobrazbe. V korist zadružništva je zlasti, da jo pohajajo kmečki mladeniči, ki ostanejo doma v svojem kraju, morebiti celo na lastnem posestvu. Tem bo prospeh domače bodisi hranilnice in posojilnice ali kmetijske (strojne, živinorejske, mle-karske, konsumne i. dr.) zadruge gotovo bolj pri srcu, kot tujemu uradniku, ki gleda le na svojo plačo; saj je prospevanje zadruge po-

sredno tudi njim v korist. Takim kmečkim mladeničem je bilo torej vstop v tečaj kolikor mogoče olajšati.

Zato se vrši Zadružna šola v zimskem času, ko ni dela na polju. Tudi je starostna meja za udeležnike določena le navzdol (16 let), ne pa navzgor. Skušnja kaže, da so ravno starejši udeležniki najboljši učenci; dalje se je pa tudi pokazalo, da udeležniki s kmetov, ki nimajo nobenih posebnih šol, večinoma daleč nadkriljujejo v resnosti in zmožnostih bivše srednješolce, izvzemši seveda one, ki so dovršili srednjo šolo z maturo in ki obiskujejo Zadružno šolo zato, da se natančno pouče o zadružništvu in o organizaciji takih tečajev.

Cilj šole se da tem lažje doseči, ker je disciplina pri teh 20 do 30 letnih mladeničih lahka in preprosta. Saj vsi vedo, da obiskujejo tečaj v svojo lastno korist. Pušča se jim precejšnja prostost in se jim prepoveduje le ono, kar bi utegnulo škodovati šolskemu napredku in notranji uredbi šole.

Da se vadijo tudi v socialni disciplini ter so splošno deležni verskih in vzgojnih priredb, se udeležujejo skupne službe božje ter vseh naprav, ki so v ta namen določene za učence trgovske šole.

Tudi so se do sedaj zanje prirejali ogledi vzornih zadrug in zadružnih naprav tako, da so spoznali kolikega pomena so zadruge v praksi. Vsako leto so si ogledali zlasti: Mizarsko zadrugo v Št. Vidu nad Ljubljano, delavsko konsumno društvo v Ljubljani, sitarsko zadrugo v Stražišču pri Kranju, katarsko zadrugo ter hranilnico in posojilnico v Domžalah, železninsko zadrugo v Kropi, zadružno mlekarno na Vrhniki ter nekatere, za gospodarstvo važnejše tovarne: bombažno predilnico v Ljubljani, usnjarno K. Pollaka v Ljubljani, valjni mlin V. Majdiča v Kranju i. dr.

Udeležnike Zadružne šole so podpirali z ustanovami: C. kr. poljedelsko ministrstvo, Zadružna zveza v Ljubljani, deželni odbor dalmatinski, deželni odbor kranjski ter tudi deželna vlada za Bosno in Hercegovino.

Šolo so opetovano nadzirali odposlanci teh javnih činiteljev, med njimi tudi osrednji nadzornik za trgovsko šolstvo, dvorni svetnik E. Gelcich.

Dosedanje delovanje Zadružne šole je bilo plodovito, kakor le malokaterega učnega zavoda na Slovenskem. Njen uspeh dokazuje dejstvo, da postaja vedno bolj znana, da prihajajo vanjo kmečki mladeniči, prihodnji posestniki in zadrugarji iz vseh slovenskih in hrvaških dežela ter dejstvo, da vlada v zadrugah, ki v njih poslujejo bivši udeležniki Zadružne šole, najlepši red. Vsekako je Zadružna šola že dosedaj pripomogla, da se je naše zadružništvo okrepilo ter se je s tem utrdila podlaga ljudskemu blagostanju.

B. Učiteljski zbor leta 1911/12.

	Učil ur na teden	
	prve 3 mesece	zadnje 3 mesece
1. Karel Dermastia , redni učitelj Slovenske trgovske šole: Gospodarsko zemljepisje	2	2
2. Josip Gogala , namestni učitelj Slovenske trgovske šole: Računstvo	9	3
3. Karel Javoršek , redni učitelj Slovenske trgovske šole: Slovenski jezik	3	3
4. Anton Kralj , tajnik Zadružne zveze v Ljubljani: Zadružništvo	3	3
Vodstvo kreditnih zadrug	—	6
5. Dr. Lovro Pogačnik , deželni tajnik v Ljubljani: Zadružno pravo	3	3
Menično pravo	2	—
6. Josip Turk , inženjer, ravnatelj kmet. kemijskega preskuševališča v Ljubljani: Blagoznanstvo . .	2	2
7. Franč Železnik , namestni učitelj Slovenske trgovske šole: Knjigovodstvo	13	7
Promet	2	2
Vodstvo pridobitnih zadrug	—	8
8. Albert Jeločnik , privatni uradnik v Ljubljani: Telovadbo	2	2

C. Učne knjige.

Sket, Slovenska čitanka za IV. razred srednjih šol.

Podlesnik, Knjigovodstvo za zadruge I. in II. del.

Kuder, Menično pravo.

Lapajne, Slovenski posojilničar.

Tomazič, Nauk o javni upravi za trgovske šole (skripta).

Kralj, Zadružništvo (skripta).

D. Statistični izkaz.

	1908/9	1909/10	1910/11	1911/12
1. Število udeležnikov:				
Začetkom tečaja	25	35 (+2)	28	26 (+1)
Izstopili tekem tečaja	7	4 (+1)	5	4
Koncem tečaja	18	31 (+1)	23	22 (+1)
2. Predizobrazba:				
Dovršilo je 1 razredno ljudsko šolo	—	—	4	4 (+1)
" " 2 " " " "	5	9	3	1
" " 3 " " " "	3	6	4	2
" " 4 " " " "	2	4	4	4
" " 5 " " " "	1	4	5	4
Dovršilo je 6—8 razredov ljudske, oziroma meščanske šole	3	3	5	2
Dovršilo je 1—2 razreda srednje šole	7	3 (+1)	—	1
" " 3—4 razrede " "	3	2	—	5
" " 8 razredov " "	1	4 (+1)	3	3
Skupaj	25	35 (+2)	28	26 (+1)
3. Rojstni kraj:				
Kranjska	20	16 (+1)	12	10 (+1)
Primorska	—	1	1	1
Koroška	—	1	—	4
Stajerska	4	8	6	3
Dalmacija	1	6	7	7
Bosna in Hercegovina	—	3 (+1)	2	1
Skupaj	25	35 (+2)	28	26 (+1)
4. Narodnost:				
Slovenci	24	26 (+1)	19	18 (+1)
Hrvatje	1	9 (+1)	9	8
Skupaj	25	35 (+2)	28	26 (+1)
5. Vera:				
Rimski katoliki	25	35 (+2)	28	26 (+1)
6. Starost:				
16 let	2	1	1	—
17 "	4	1	3	1 (+1)
18 "	3	3	3	7
19 "	4	3	4	6
20 "	4	3 (+1)	2	2
21 "	1	4	5	2
22—25 let	6	12	5	3
26—30 "	1	6 (+1)	4	5
Nad 30 let	—	2	1	—
Skupaj	25	43 (+2)	28	26 (+1)
7. Učni uspeh:				
I. red z odliko	9	10	10	8
I. red	9	20	12	14
II. red	—	1	1	—
Pred zaključkom izstopili	7	4	5	4
Skupaj	25	35	28	26

E. Imenik absolventov.

Leto 1908/9.

Adamič Jožef, Sodražica, Kranjsko.

Bačič Ljubo, Velaluka, Dalmacija.

Brezočnik Karol, Sv. Lovrenc nad Mariborom.

Čokl Leon, Gorenja Kostriwnica, Štajersko.

Dernovšek Franc, Brežice, Štajersko.

Drofenik Jernej, Kačji dol, Štajersko.

Hrib Ivan, Vipava.

Hubat Jožef, Ljubljana.

Jelenc Janez, Srobotnik, Kranjsko.

Krištofič Karol, Fužine, Kranjsko.

Ličan Franc, Ilirska Bistrica.

Lušin Dominik, Sodražica, Kranjsko.

Miglautsch Engelbert, Idrija.

Ozebek Maks, Poljane, Kranjsko.

Pavšič Albin, Ljubljana.

Petrič Adolf, Podklanc, Kranjsko.

Puntar Janez, Unec, Kranjsko.

Škrlep Franc, Mala vas, Kranjsko.

Leto 1909/10.

Adamič Gregor, Sodražica, Kranjsko.

Babnik Mihael, Št. Vid nad Ljubljano.

Bratovž Anton, Št. Vid pri Vipavi.

Cigole Anton, Sodražica, Kranjsko.

Cimerman Franc, Št. Lambert, Kranjsko.

Cvetko Matija, Imeno, Štajersko. Dodič Martin, Pregarje, Istra.

Fajfer Janez, Drulovka, Kranjsko.

Fanfogna Ivan, Kastel Stari, Dalmacija.

Fermantin Franc, Ljubljana.

Gašparič Janez, Ključarovci, Štajersko.

Grobin Jožef, Podčetrtak, Štajersko.

Kanduč Janez, Idrija.

Kocbek Franc, Mele, Štajersko.

Koprivnikar Avgust, Litija, Kranjsko.

Kranjc Alojzij, Sv. Tomaž, Štajersko.

Krašovec Janez, Št. Peter na Krasu. Lukas Marin, Kastel Stari, Dalmacija.

Močnik Martin, Ponikva, Štajersko.

Možina Vincenc, Kamnik, Kranjsko.

Pečarevič Vicko, Vis, Dalmacija.

Praper Franc, Možica, Koroško.

Rebac Marko, Trebižat, Hercegovina.

Rode Janez, Rodica, Kranjsko.

Rogulja Petar, Sarajevo, Bosna.

Soče Juraj, Mostar, Hercegovina.

Stambuk Niko, Selce, Dalmacija.

Stern Avgust, Gorenja Polskava, Štajersko.

Škarica Marin, Kastel Stari, Dalmacija.

(Škrlep Franc, Mala vas, Kranjsko.)

Šubelj Ignacij, Savlje, Kranjsko.

Vitežnik Franc, Št. Vid pri Vipavi.

Leto 1910/11.

Bujas Srečko, Sibenik, Dalmacija. Buntič Šimun, Trebižat, Hercegovina.

Doko Josip, Konjica, Hercegovina.

Drinkovič Grgur-Vjekoslav, Jelsa, Dalmacija.

Einicher Franc, Ljubljana.

Eleršič Jurij, Bilje, Goriško.

Kabič Ante, Razvadje, Dalmacija.

Kogej Leopold, Idrija.

Košlar Fran, Vrgorac, Dalmacija.

Mastinšek Franc, Košnica, Štajersko.

Mihelič Janez, Jelovec, Kranjsko.

Mohar Janez, Hrib, Kranjsko.

Pal Janez, Draženci, Štajersko.

Pirnat Jernej, Velike Poljane, Kranjsko.

Roter Ignacij, Dobriša vas, Štajersko.

Šlik Janez, Hrenca, Štajersko.

Šmid Janez, Rudno, Kranjsko.

Travnik Janez, Veliko Mlačevo, Kranjsko.

Verbic Anton, Gorenji Logatec, Kranjsko.

Weiss Franc, Idrija.

Zorica Mate, Rupe, Dalmacija.

Zupančič Rudolf, Kolovrat, Kranjsko.

Žele Anton, Hrastje, Kranjsko.

Leto 1911/12.

Bokal Jožef, Mala noga, Kranjsko.

Brbora Baldo, Dubrovnik.

Brinšek Franc, Zamostec, Kranjsko.

Čarf Janez, Velikovec, Koroško.

Damič Marko, Opuzen, Dalmacija.

Golež Janez, Kameno, Štajersko.

Golmajer Ciril, Ljubljana.

Goršič Jožef, Sent Jurij, Kranjsko.

(Hribar Franc, Ponova vas, Kranjsko.)

Hribar Jakob, Cirkuše, Kranjsko.

Hrovat Franc, Idrija.

Jakelič Sime, Zader, Dalmacija.

Kastelec Jožef, Veliki vrh, Kranjsko.

Kobal Ciril, Vipava.

Koprivica Nikola, Cavtat, Dalmacija.

Košnjek Franc, Cerklje, Kranjsko.

Kotnik Luka, Dobrije, Koroško.

Kropec Štefan, Makole, Štajersko.

Praznik Franc, Ojstriška vas, Štajersko.

Premru Ladislav, Sežana, Gorjsko.

Puharič Ivan, Makarska, Dalmacija.

Strman Jožef, Velika Kostrelnica, Kranjsko.

Sušak Šimun, Mostar, Hercegovina.

